

LASTEN TYYTYVÄISYYS PÄIVÄHOITOON MONTESSORI- PÄIVÄKOTI AURINKOLEIJONASSA

Mari Kylä-Utsuri-Virtanen

Opinnäytetyö
Joulukuu 2009
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan
suuntautumisvaihtoehto
Pirkanmaan ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto

KYLÄ-UTSURI-VIRTANEN, MARI:

Lasten tyytyväisyys päivähoitoon montessori-päiväkotia Aurinkoleijonassa

Opinnäytetyö 40 s., liitteet 11 s.
Joulukuu 2009

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää lasten tyytyväisyyttä päivähoitoon montessori-päiväkotia Aurinkoleijonassa. Työni on osa Turun ammattikorkeakoulun Verkonkutoja -hanketta, jossa kehitetään asiakaspalautteen keruu- ja käsittelymallia kunnille ja yrityksille. Kohderyhmänä oli Salon yksikön 5 – 6 -vuotiaat lapset.

Aineistonkeruumenetelmänä käytin Stakesin Laatupeliä, josta olin muokannut lapsille oman version. Lasten laatupelissä lapsille esitettiin 24 kysymystä liittyen päivähoitoon eri osa-alueisiin: empatia, kasvatustyö, olosuhteet, luotettavuus, vastaavuus ja varmuus. Lasten laatupeliä pelasi yhteensä 11 lasta: testipelissä 3 lasta Halikossa ja varsinaisessa pelissä 8 Salossa.

Teoreettinen viitekehys työssäni oli päivähoitoon laadun määrittely. Se koostui eri lähteistä keräämästäni tiedosta. Päivähoitoon laatu muodostuu niin asiakkaiden – lasten ja vanhempien – kuin päivähoitoon työntekijöidenkin kokemuksista. Päivähoitoon laadua voidaan kuvata intersubjektiksi.

Tulosten mukaan suurin osa lapsista on tyytyväisiä päivähoitoon montessori-päiväkotia Aurinkoleijonassa. Erityisen tyytyväisiä lapset ovat henkilökuntaan ja sen toimintaan. Kaikki vastanneista kertoo luottavansa päiväkodin aikuisiin. Kritiikkiä herättää aikuisten ajankäyttö ja päiväkodin tehtävien tekeminen. Lasten tyytyväisyyteen vaikuttaa juuri käsillä oleva hetki. Varsinkin tyytymättömyyden taustalla on yksittäiset tapahtumat. Lisäksi peliin keskittyminen ja muiden lasten mielipiteet vaikuttavat tuloksiin.

Tuloksista ilmenee, että lapset pitävät päiväkodin teemapäivistä, mutta niissä on kehitettävää. Opinnäytetyöni tuloksia ja Lasten laatupeliä käytetään Verkonkutoja-hankkeessa ensi vuoden aikana.

Asiasanat: lasten päivähoito, tyytyväisyys, päivähoitoon laatu, laatupeli, montessori-päiväkotia Aurinkoleijona.

ABSTRACT

Pirkanmaa University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
Social Pedagogue

KYLÄ-UTSURI-VIRTANEN, MARI:
Children's satisfaction with day care in montessori kindergarten Aurinkoleijona

Bachelor's thesis 40 p., appendixes 11 p.
December 2009

The purpose of this Bachelor's thesis is to find out children's satisfaction with day care in montessori kindergarten Aurinkoleijona. This study is part of Verkonkutoja-project conducted at Turku University of Applied Sciences. The objective of this research is to create a pattern to collect and process customers' feedback. It focuses on five to six years old children in Aurinkoleijona Salo Unit.

"Quality Game" adapted to the children's needs and abilities was used to collect the data. It contained 24 questions considering six themes related to day care: empathy, educational work, circumstances, reliability, responsiveness and assurance. The total of 11 children played the "Quality Game for Children": the test group of 3 children in Halikko Unit and 8 children in Salo Unit.

The theoretical frame of reference for this thesis was defined in accordance with the quality of day care. It consisted of the facts collected from different sources. The quality of day care is comprised of the experiences of both clients – children and parents – and day care - workers. The quality of day care can be called intersubjective.

According to the results, most of the children are satisfied with day care in montessori kindergarten Aurinkoleijona according to the results. Children are especially satisfied with the staff of Aurinkoleijona and its action. All the corresponders can depend on day care adults. Some of the children think that the adults do not have enough time for them. They also give criticism of the day care assignments. The present time and events has an influence on children's satisfaction. There are occasional events in the background of dissatisfaction. Concentration on the game and other children's opinions have an influence on the results.

The results show that children are fond of day care theme days, but there is room for improvement. The results of the thesis and the "Quality Game for Children" will be used in Verkonkutoja-project during next year.

Keywords: children's day care, the quality of day care, the Quality Game, montessori kindergarten Aurinkoleijona

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	7
2.1 Tutkimustehtävä ja -kysymykset.....	9
2.2 Tiedonhankinta ja tutkimusaineisto.....	9
2.3 Aineiston analysointitapa.....	16
3 LAATUKÄSITE PÄIVÄHOIDOSSA.....	17
4 LASTEN TYYTYVÄISYYS PÄIVÄHOITOON MONTESSORI-PÄIVÄKOTI AURINKOLEIJONASSA.....	21
5 PÄIVÄKODIN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	23
5.1 Kasvatustyö.....	23
5.2 Olosuhteet.....	24
5.3 Vastaavuus.....	26
6 VIIHTYMINEN PÄIVÄHOIDOSSA.....	28
6.1 Empatia.....	28
6.2 Luotettavuus.....	29
6.3 Varmuus.....	31
7 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	33
8 METODOLOGIAN ARVIOINTIA	36
LÄHTEET.....	39
LIITTEET.....	41
Liite 1: Tietoa montessori-pedagogiikasta.....	41
Liite 2: Kyselylomake päiväkotilasten vanhemmille.....	43
Liite 3: Lasten laatupeli.....	44
Liite 4: Lupalomake.....	47
Liite 5: Lasten laatupelin väittämät (testipeli).....	48
Liite 6: Lasten laatupelin kysymykset (varsinainen peli).....	49
Liite 7: Kirjanpitolomake.....	50
Liite 8: Tulosten yhteenveto.....	51

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on lasten tyytyväisyys päivähoitoon montessori-päiväkotia Aurinkoleijonassa. Se on varsinais-Suomen ainoa montessori-päiväkotia, jolla on kaksi 21-paikkaista yksikköä, toinen Halikossa ja toinen Salossa. Selvitin Salon yksikön lasten tyytyväisyyttä pelaamalla heidän kanssaan itse kehittämäni Lasten laatupeliä, joka perustuu Stakesin Laatupeliin. Työni liittyy Turun Ammattikorkeakoulun Verkonkutoja-hankkeeseen, jonka tavoitteena on hyvinvointialan toiminnan kehittäminen yhteistyössä kuntien, yritysten ja koulutusorganisaatioiden kanssa. Mukana hankkeessa ovat Salon ja Kaarinan kaupungit, 4 vanhuspalveluiden asumisyksikköä, 3 mielenterveyskuntoutujien asumispalveluyksikköä, 2 lastensuojeluyritystä ja 2 päiväkotia. Hanke alkoi 20.1.2009 ja päättyy 31.12.2011. Hankkeessa kehitetään hyvinvointialan toimijoista kootun verkoston yhteistyötä sekä luodaan asiakaspalautteen keruu- ja käsittelymalli. Rahoittajana toimii Euroopan sosiaalirahasto ESR ja Euroopan unioni. Lisäksi hanke saa rahoitusta kunnilta ja yksityisiltä tahoilta, mm. hankkeessa mukana olevilta yrityksiltä. (Verkonkutoja, Turun ammattikorkeakoulu 2009, viitattu 18.10.2009)

Aurinkoleijona on mukana Verkonkutoja-hankkeessa ja kuuluu ”lasten ryhmään” yhdessä Salon kaupungin päivähoidon ja lastensuojelun yritysten kanssa. Aurinkoleijonassa vanhempien mielipiteet kerätään SERVQUAL-mittarista modifoidulla kyselylomakkeella kevään 2010 aikana. Lasten tyytyväisyys selvitetään Lasten laatupelin avulla syksyllä 2010. Kyselyn tulosten käsittelyä varten perustetaan asiakasraati, johon osallistuvat vanhempien, päiväkodin, kunnan ja hankkeen edustajat. (Verkonkutoja, Turun ammattikorkeakoulu 2009, viitattu 18.10.2009) Tutkimukseni on osa Verkonkutoja-hanketta siten, että selvitän oman työpaikkani lasten tyytyväisyyttä hoitopaikkaan. Lasten laatupeliä käytetään hankkeessa syksyllä 2010 lasten haastatteluissa. Myös opinnäytetyöni tulokset ovat Verkonkutoja-hankkeen käytettävissä.

Montessori-pedagogiikan kulmakivi on lapsilähtöisyys (ks. liite 1). Lapset saavat oman tasonsa ja mielenkiintonsa mukaisesti valita itselleen tehtävän. Tärkeimmät säännöt ovat, että toisille annetaan työrauha ja oma tehtävä korjataan pois ennen uuden

aloittamista. (Montessori-päiväkoti Aurinkoleijona Oy 2009, viitattu 18.10.2009) Näkökulma opinnäytetyölleni tuli nimenomaan lapsilähtöisyydestä. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 12. artiklan mukaan lapsella on oikeus ilmaista vapaasti näkemyksensä, jotka tulee huomioida lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Lapselle pitäisi antaa mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa asioissa, kuten esimerkiksi päivähoidossa. (Unicef 2009, viitattu 22.10.2009)

Opinnäytetyöni kytkeytyy vahvasti sosionomin (AMK) työhön käytännönläheisyydellään. Sosionomi (AMK) voi työskennellä päivähoidossa lastentarhanopettajana ja on näin ollen päivittäin tekemisissä lasten tyytyväisyyden / tyytymättömyyden kanssa. Koen lasten tyytyväisyyden päivähoitoon itselleni tärkeäksi aiheeksi, koska se on osa jokapäiväistä työtäni lastentarhanopettajana. Ammatillisesti näen lasten olevan päivähoiton ensisijaisia asiakkaita, joiden tyytyväisyys vaikuttaa yleiseen ilmapiiriin ja työyhteisöön. Lasten hyvinvointi päivähoidossa vaikuttaa myös yhteiskunnallisesti. Päivähoitoa kehittäessä lasten mielipiteitä tulisi kuunnella, koska he ovat tämän varhaiskasvatuspalvelun todelliset käyttäjät. Ihanne olisikin, että päivähoiton laatua arvioidessa huomioitaisiin kaikki osapuolet – lapset, vanhemmat ja työntekijät.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Taloustutkimus Oy selvitti 15 – 79 -vuotiaiden suomalaisten tietämystä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta elokuussa 2009 haastatteleamalla 1021 henkilöä. Tutkimuksen mukaan suomalaiset arvostavat lasten mielipiteitä, jotka pitäisikin huomioida lapsia koskevissa päätöksissä entistä paremmin. Suurin osa vastaajista koki, ettei lapsia ja nuoria kuulla tarpeeksi heitä koskevissa asioissa. 93 % vastaajista uskoi aikuisten voivan tehdä parempia päätöksiä kuuntelemalla lasten mielipiteitä. Kuitenkin 57 % mielestä vanhemmat eivät kuuntele riittävästi lapsiaan. Väittämään *Päiväkoti-ikäiset lapset ovat niin nuoria, ettei heidän mielipiteitä ole tarpeen kuulla* 67 % vastaajista oli eri mieltä. Suurimman osan mielestä siis myös päiväkotikäisiä tulisi kuulla. (Opetusministeriö, viitattu 22.10.2009)

Aiemmin päivähoidon laatua on tutkittu niin vanhempien kuin henkilökunnankin kannalta. Léman (2000) tutki proseminaarityössään organisaatiouudistuksen vaikutuksia päivähoidon laatuun Halikossa vanhempien näkökulmasta. Aineiston pohjalta Léman vastasi tutkimuskysymykseensä *Vaikuttiko organisaatiouudistus päivähoidon laatuun Halikossa* kieltävästi. (Léman 2000, 4)

Hietikko (2008) puolestaan perehtyi opinnäytetyössään Uuraisten kunnan päiväkotien laadukkuuteen 3 – 5 -vuotiaiden lasten, vanhempien ja henkilökunnan kannalta. Kysymykset käsittelivät toiminnan toteutumista, kasvatusprosessia, päiväkodin toimintaa, puitteita, saatavuutta ja riittävyyttä. (Hietikko 2008, 44-45.)

Tutkiessaan laatukäsityksiä päiväkodin integroidussa erityisryhmässä Tauriainen (2000) otti huomioon henkilökunnan, vanhempien ja lasten näkökulmat. Tauriaisen tutkimuksessa käytettiin lapsia haastatellessa päiväkodin arkea kuvaavia valokuva- / piirroskortteja ja kasvokuvakortteja. Lapsi lajitteli surullisen ja iloisin kasvokuvan alle tapahtumakortteja oman mieltymyksensä mukaisesti. Sen jälkeen lapsen kanssa keskusteltiin kuvista. (Tauriainen 2000, 148.)

Kirmanen (1999) teki lisensiaattitutkimuksensa lasten peloista ja pelon hallinnasta. Hän käytti teemahaastattelun tyypistä menetelmää, jota täydensi kuvatestillä. (Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä 1999, 194)

Perehtyessäni tutkimuksiin kiinnitin erityisesti huomiota lasten haastattelutapoihin. Aihetta valitessani koin lasten haastattelemisen työni suurimmaksi haasteeksi. Kahdessa edellä mainitussa tutkimuksessa lasten mielipiteitä kartoitettiin käyttämällä kasvokuvia, minkä todettiin olevan toimiva ratkaisu. Tauriainen kuitenkin toteaa, että lapsen täytyy ymmärtää kuvien symbolinen merkitys voidakseen käyttää niitä kokemuksiensa kuvaamisessa (Tauriainen 2000, 149).

Yksi työni päämääristä on esitellä erilainen tapa lasten haastatteluihin. Haluan myös korostaa lasten mielipiteen kuuntelemisen tärkeyttä näin Lapsen oikeuksien 20-vuotisjuhlavuotena. Osassa edellä mainituista tutkimuksista oli huomioitu lasten näkökulma. Menetelmänä oli kuitenkin käytetty perinteistä haastattelua kuvia apuna käyttäen. Lasten laatupeli on sekä lapsille mielekästä toimintaa että yleishyödyllistä päivähoiton kehittämisen kannalta. Ihanne olisi, jos asiakastyytyväisyyttä kysellessä otettaisiin aina lapset mukaan, esimerkiksi Lasten laatupelillä. Parhaimmillaan Lasten laatupeli voisi toimia lasten kanssa työskentelevien työvälineenä päivähoiton jatkuvaa kehittämistä ajatellen.

Rajasin aiheen 5 – 6 -vuotiaiden lasten tyytyväisyyteen jättäen pois lasten vanhemmat ja nuoremmat lapset. Vanhempien tyytyväisyyttä päivähoitoon kysellään säännöllisesti. Aurinkoleijonassa asiakaspalautetta kerätään vanhemmilta joka toinen kevät käyttäen TAK-palvelumittaria. Se on Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy:n kehittämä asiakastyytyväisyyttä mittaava kysely. Vanhempien haastattelu ei ollut siis tarpeellista, mutta lasten mielipiteitä ei ole aiemmin selvitetty päiväkodissamme. Alle 3 – 4 -vuotiaat lapset rajasin pois haasteellisuuden takia. Jotta Lasten laatupelin pelaaminen onnistuu, lapsen tulisi osata pelata lautapelejä. Pelaamista helpottaa, jos lapsi tuntee numerot, nopan ja pystyy omaksumaan pelisäännöt.

2.1 Tutkimustehtävä ja -kysymykset

Tutkimustehtävänä on selvittää 5 – 6 -vuotiaiden lasten tyytyväisyyttä päivähoitoon montessori-päiväkotia Aurinkoleijonassa. Tulen käsittelemään työssäni laatua myös yleisesti päiväkotihoidossa, vaikka keskitynkin lasten näkökulmaan. Päivähoidon laatua on tutkittu Suomessa paljon. Yleensä päivähoitoon asiakkaiksi mielletään vanhemmat, jolloin tutkimukset tehdään heidän näkökulmastaan. Työssäni haluan nostaa esille päiväkotien ensisijaiset asiakkaat eli lapset, joiden ääntä on vaikea saada kuuluville.

Tutkimuskysymykset:

- *Miten lapset kokevat päivähoitoa päiväkodissa?
- *Mitä parannettavaa päiväkodin toiminnassa on lasten mielestä?
- *Mistä tyytyväisyys rakentuu / mitkä asiat vaikuttavat tyytyväisyyteen?

2.2 Tiedonhankinta ja tutkimusaineisto

Montessori-päiväkotia Aurinkoleijona Oy perustettiin Halikkoon 1.8.1998 ja Salon yksikkö avasi ovensa 1.8.2008. Aurinkoleijona tarjoaa koko- ja puolipäivähoitoa 3 – 7 -vuotiaille lapsille. Salossa Tupurin koululla on montessoripainotteiset luokat 1 – 6, jonne ensisijalle ovat montessori-päiväkodin käyneet lapset. (Montessori-päiväkotia Aurinkoleijona Oy 2009, viitattu 18.10.2009) Tällä hetkellä Halikon yksikössä on 23 lasta, joista 18 on kokopäiväistä ja 5 puolipäiväistä. Salon yksikössä lapsia on 21, joista kokopäiväisiä on 15 ja puolipäiväisiä 6. Molemmissa yksiköissä aikuisia on 4 – lastentarhanopettaja, lastenhoitaja ja montessori-ohjaaja. Lisäksi Halikon yksikössä työskentelee kokki ja Salossa laitoshuoltaja, joka huolehtii molempien yksiköiden puhtaudesta. Päiväruoka tehdään Halikon yksikössä ja laitoshuoltaja kuljettaa sen Salon yksikköön.

Aurinkoleijonan arki poikkeaa tavallisesta päiväkodista päiväjärjestykseltään ja -sisällöltään. Aamupäivisin ei mennä ulos, vaan keskitytään montessori-tehtäviin. Silloin tapahtuu myös teematyöskentely – askartelu, musiikkipiiri, jumppa, satuhetki, lelupäivä ja leipominen. Päiväruokailun jälkeen on ulkoilu ja osalla lapsista lepoaika.

Vanhemmat saavat päättää, meneekö heidän lapsensa päiväunille. Ulkoilun jälkeen on välipala ja vapaata leikkiä, jonka jälkeen päivä päättyy ulkoiluun. (Montessori-päiväkoti Aurinkoleijona Oy 2009, viitattu 18.10.2009)

Varsinaisena kohderyhmänä ovat Aurinkoleijonan Salon yksikön 5 – 6 -vuotiaat lapset. Syksyllä 2009 uutena aloittaneet ikäryhmään kuuluvat lapset jätin kuitenkin pois, koska he olivat laatupeliä pelattaessa olleet vasta muutaman viikon päiväkodissa. Kohderyhmään kuului siis yhteensä kahdeksan lasta. Testiryhmänä toimi kolme Halikon yksikön lasta. Pelasin laatupeliä päiväkodin aukioloaikana kerran Halikon yksikössä (testiryhmä) ja 2 kertaa Salon yksikössä. Pelaamassa oli 4 lasta kerrallaan.

SERVQUAL-mittari

SERVQUAL-mittari on Zeithamlin, Parasuramanin ja Berryn 1985 kehittämä laatumittari, jossa laatu jaetaan viiteen ulottuvuuteen: aineellisiin tekijöihin, luotettavuuteen, palveluhalukkuuteen, varmuuteen ja empatiaan (en.wikipedia.org, viitattu 12.10.2009). Vanhemmille suunnatussa kyselylomakkeessa on käytetty SERVQUAL-mittaria (ks. liite 2). Siinä on 32 väittämää jaettuna kuuteen teemaan : palvelun fyysiset ja aineelliset olosuhteet, luotettavuus, vastaavuus, varmuus, empatia ja kasvatustyö. Jokaiseen väittämään vastataan asteikolla 1 – 5, jossa 1 on heikko ja 5 kiitettävä. Käytin näitä samoja teemoja Lasten laatupelissä. Muokkasin vanhemmille suunnitellut väittämät lapsille sopiviksi kysymyksiksi ja lapset saivat vastata joko surunaamalla (eri mieltä) tai hymynaamalla (samaa mieltä).

Laatupeli aineistonkeruumenetelmänä

Aineistonkeruumenetelmänä käytin Laatupeliä, joka on Hollannissa kehitetty sosiaali- ja terveysalalle suunniteltu asiakaspalautemenetelmä. Laatupeli perustuu Trivial Pursuit -peliin, mutta kysymykset liittyvät hoitotyön toiminnan laatuun. Pelaamisen tavoitteena on saada suoraa palautetta hoitotyön laadusta. (Dialogi 3/2004, 24) Stakes on hankkinut oikeudet Laatupeliin Suomessa ja muokannut kysymykset suomalaisiin olosuhteisiin sopiviksi. Laatupeli on suunnattu esim. palvelutalojen, vanhainkotien asukkaiden ja

vuodeosastojen pitkäaikaipotilaiden tyytyväisyyden selvittämiseen. Pelissä on kuusi aihealuetta: asuminen, toiminnan organisointi, itsenäisyys, tiedon saaminen, arviointi ja asiakkaan kohtelu, tuen saaminen ja henkilökunnan ammattitaito. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus)

Ikävalko ja Rosnell (2008) käyttivät opinnäytetyössään Laatupeliä aineiston keruumenetelmänä tutkiessaan mielenterveyskuntoutujien tyytyväisyyttä Vaisaaren Palvelukodissa. Heidän mukaansa Laatupelin avulla palautetta saadaan osallistumalla, keskustelemalla ja vuorovaikutteisesti pelaamisen ohella. Pelin edetessä tietopelikysymysten sijaan asukkaat kysyivät toisiltaan pakasta nostamiaan mielipidekysymyksiä esim. *Onko palvelukodin pihaympäristö viihtyisä* ja *Viihdytkö palvelukodissa*. Asukkaat vastasivat heille tehdyillä vastauskorteilla, joista toinen esitti iloista ilmettä ilmaisten tyytyväisyyttä ja toinen surullista ilmettä ilmaisten tyytymättömyyttä. Pelitilanteet nauhoitettiin sanelunauhurille, mutta jo pelitilanteessa vastaukset kirjattiin ylös. (Ikävalko & Rosnell 2008, 31-32.)

Aineistonkeruumenetelmää valitessani mietin tavallista haastattelua lomakkeen avulla niin kuin Hietikko käytti 3 – 5 -vuotiaiden lasten mielipiteiden selvittämisessä (Hietikko 2008). Myös piirtäminen aiheesta Unelmien päiväkotia ja piirustuksista saduttaminen olivat vaihtoehtoinani. Halusin kuitenkin kokeilla jotain uutta. Valitsin Stakesin kehittämän Laatupelin aineistonkeruumenetelmäksi perehdyttyäni aiheeseen. En ollut aikaisemmin kuullut Laatupelistä, mutta pian huomasin tämän menetelmän sopivan myös lasten mielipiteiden selvittämiseen. Minua kiinnosti Laatupeli menetelmänä lasten haastatteluissa, koska sitä ei tietääkseni ole aiemmin käytetty. Pelaaminen on lapsille mieluisaa toimintaa, joten lapset lähtevät siihen helposti mukaan ikään kuin leikin varjolla. Tein Laatupelistä lasten version, jonka avulla voi selvittää lasten tyytyväisyyttä päiväkotihoidossa. Kutsun kehittämäni peliä Lasten laatupeliksi. Koska Laatupelin kysymykset on suunniteltu hyvin erilaiselle kohderyhmälle, tein kysymykset itse käyttäen hyväksi Verkonkutoja-hankkeeseen tehtyä kyselylomaketta vanhemmille.

Lasten laatupelin teemat ovat *empatia* (pinkki), *kasvatustyö* (vihreä), *olosuhteet* (sininen), *luotettavuus* (keltainen), *vastaavuus* (ruskea) ja *varmuus* (oranssi). *Empatialla* tarkoitetaan välittämistä ja huolehtimista asiakkaista yksilöinä, *olosuhteilla* palvelun fyysistä ja aineellista ympäristöä, *luotettavuudella* kykyä suorittaa palvelu

luotettavasti ja varmasti, *vastaavuudella* palvelujen sisältöä suhteessa asiakkaiden tarpeeseen ja *varmuudella* / *vakuuttavuudella* henkilöstön ammattitaitoa ja kykyä herättää luottamusta. (Verkonkutoja-hanke 2009) Teemat ovat tyytyväisyyden eri osaluokkia.

Jokaiseen teemaan kuuluu neljä kysymystä. Empatian kysymykset liittyvät välittämiseen ja lapsen viihtyvyyteen päivähoidossa, esim. *Tykkäävätkö päiväkodin aikuiset sinusta* ja *Voitko itse päättää, mitä teet päiväkodissa*. Kasvatustyön kysymykset käsittelevät toimintaa päiväkodissa, esim. *Onko päiväkodin ruoka hyvää* ja *Tykkäätkö jumpasta päiväkodissa*. Olosuhteiden kysymykset liittyvät päiväkodin fyysiseen ympäristöön, esim. *Onko päiväkodin leluilla kiva leikkiä* ja *Ovatko päiväkodin sisätilat mukavat*. Luotettavuuden kysymykset liittyvät lasten viihtyvyyteen päivähoidossa ja teemansa mukaisesti lapsen luottamukseen päivähoitoa kohtaan, esim. *Onko päiväkodissa mukavaa olla* ja *Pitävätkö päiväkodin aikuiset lupauksensa*. Vastaavuuden kysymykset käsittelevät toimintaa ja tehtäviä päiväkodissa, esim. *Saatko tehdä päiväkodissa sitä, mikä sinua kiinnostaa* ja *Tykkäätkö tehdä päiväkodin tehtäviä*. Edellä mainitulla kysymyksellä tarkoitan päiväkodin montessori-tehtäviä. Varmuuden kysymykset liittyvät viihtyvyyteen ja erityisesti päiväkodin henkilökuntaan, esim. *Ovatko päiväkodin aikuiset hyviä hoitamaan lapsia* ja *Onko päiväkodin aikuisilla aikaa sinulle*.

Tein kysymykset erivärisille korteille, joissa jokainen väri edustaa omaa teemaansa. Värit valitsin Trivial Pursuit -pelin mukaisesti, koska ajattelin alunperin käyttäväni kyseisen pelin pelilautaa ja -merkkejä Lasten laatupeleissä. Lopulta päädyin kuitenkin tekemään itse pelilaudan (ks. liite 3, 1/3) ja kerättävät pelimerkit (ks. liite 3, 2/3), jolloin peli on monistettavissa käyttöön Verkonkutoja-hankeeseen. Pelilauta muodostuu väripöydästä, jossa kuusi eri väriä vaihtelee satunnaisesti. Pelimerkit ovat erivärisiä ja väreillä on oma symbolikuvansa, esim. vihreässä merkissä on hylje, ruskeassa dinosauri jne. Näin pelimerkit herättävät lasten kiinnostusta enemmän kuin pelkäät värit. Pelimerkeissä käytettävät kuvat etsin avoimella lisenssillä levitettävästä Open ClipArt -kokoelmasta. Sekä pelilautaa että -merkkejä tehdessä on otettu huomioon tekijän oikeudellisuus.

Lasten laatupelin kuvaus

Pelin aluksi jokaiselle pelaajalle annetaan hymynaama- ja surunaamakortti (ks. liite 3, 3/3), joiden avulla hän ilmaisee mielipiteensä. Lisäksi pelaajat saavat valita pelinappulansa, joihin voi käyttää esim. erilaisia kiviä ja simpukoita. Peli etenee noppaa heittämällä. Saavuttuaan ruutuun pelaaja nostaa saman värisen kortin kuin ruudun väri ja pelinvetäjä lukee kysymyksen. Kaikki pelaajat vastaavat kysymykseen, jonka jälkeen kortin nostanut pelaaja saa kysymyksen värisen pelimerkin. Pelinvetäjä kirjaa vastaukset ylös valmiille lomakkeelle. Lisäksi pelaamistilanne tallennetaan nauhurille. Jos mahdollista, pelinvetäjän lisäksi peliin voi osallistua toinen aikuinen, joka toimii kirjurina. Tällöin pelinvetäjä pystyy keskittymään pelistä pelitilanteeseen eikä nauhuriakaan välttämättä tarvita. Pelaajat voivat tahtoessaan perustella vastauksia ja pelinvetäjä voi esittää täydentäviä kysymyksiä. Kun pelaajalla on kaikki kuusi eriväristä pelimerkkiä kerättynä, hän voi palata lähtöruutuun. Peli jatkuu niin kauan, että kaikki pelaajat ovat päässeet loppuun asti ja kaikki kysymykset on esitetty. Pelissä ei ole voittajaa, mutta kaikki pelaajat saavat lopuksi kiiltokuvan / tarran.

Ennen lasten ja nuorten tutkimuksen toteuttamista tarvitaan kirjallinen lupa tai suostumus huoltajilta. Tutkimuslupaa varten vanhemmille tai huoltajille selitetään tutkimuksen tavoitteet, käytettävät menetelmät ja mitä ne vaativat lapselta. Kun luvat ovat kunnossa, lapsille tai nuorille selitetään, mistä tutkimuksessa on kysymys ja mitä heiltä odotetaan tutkimuksena aikana. Vanhemmilta saaduista luvista huolimatta lapsella on oikeus kieltäytyä tutkimuksesta. Aina on kuitenkin syytä selvittää kieltäytymisen syy. (Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä 1999, 32, 38). Tutkimustani koskien tein vanhemmille annettavan lupalapun (liite 4), jossa kerroin lyhyesti Verkonkutoja-hankkeesta, Laatupelistä ja opinnäytetyöni tavoitteista. Luvat saatua selitin myös lapsille ennen Lasten laatupelin pelaamista, mistä tutkimuksessa on kyse. Nauhoitin pelitilanteet, johon kysyin suostumuksen lapsilta. Jokaisen pelin päätteeksi kuuntelimme hetken yhdessä nauhoitusta.

Ennen varsinaisia pelikertoja pelasimme testipelin Halikon yksikössä kolmen lapsen kanssa. Testipelin tarkoituksena oli selvittää pelilaudan, väittämien ja kysymysten sekä koko pelin toimivuutta. Verkonkutoja-hankkeen vanhemmille tarkoitetussa

kyselylomakkeessa on käytetty väittämiä. Pohdin kuitenkin, olisiko lasten helpompi vastata kysymyksiin, joten testipelissä käytin molempia: sekä kysymyksiä että väittämiä sekoitettuna (ks. liite 5). Varsinaiseen peliin muotoilin muutamia kysymyksiä uudelleen (ks. liite 6). Esimerkiksi kysymykseen *Saatko apua aina kun tarvitset* tuli yhdeltä lapselta kieltävä vastaus, koska *”äiti ja isä on töissä, eikä veljet ehdi auttaa mua”*. Siksi lisäsin kysymykseen sanan *päiväkodissa*.

Päädyin käyttämään pelkkiä kysymyksiä kuultuani työtoverini ja Verkonkutojahankkeen projektikoordinaattorien mielipiteitä. He ilmaisivat pelkkien kysymysten olevan toimivampia – väittämät saattavat olla johdattelevia ja kysymyksiin lasten on helpompi vastata. Esimerkiksi testipelissä väittämään *Minua pelottaa päiväkodissa* kaikki pelaajat vastasivat hymynaamalla. Kun kysyin heiltä, pelottaako heitä päiväkodissa, he vastasivat heti kieltävästi. Väittämä muotoutui siis kysymykseksi *Onko sinulla turvallista olla päiväkodissa*. Huomasin myös testipelissä, että kolmen lapsen kanssa kaikki kysymykset eivät tule luontevasti kysyttyä, vaan jokaisesta teemasta jää yksi kysymys ylimääräiseksi. Jos pelaajia on neljä, kaikki kysymykset tulee kysyttyä.

Testipelissä ilmeni, että systemaattisessa järjestyksessä olevat väriruudut eivät toimi. Esimerkiksi jos pelaaja oli sinisessä ruudussa ja heitti nopalla luvun kuusi, hän päätyi uudelleen siniseen ruutuun. Siksi varsinaisessa pelilaudassa ruutujen värit vaihtelevat satunnaisesti. Testipelissä käytin Trivial Pursuitin pelinappuloita, joihin kerättiin eri väreisiä kolmioita. Jotta peli olisi helposti monistettavissa käyttöön Verkonkutojahankkeessa, tein pelimerkit itse testipelin jälkeen. Testipelissä lapset olivat innoissaan nauhurista ja odottivat nauhoituksen kuuntelemista. Nauhuri ei kuitenkaan häirinnyt lapsia ja pelin kulkua mitenkään. Testipeliryhmä ehdotti pelin nimeksi yksimielisesti Väripeliä.

Varsinaiset pelit pelasin Salon yksikön kahdeksan lapsen kanssa kahdessa eri ryhmässä. Molemmissa ryhmissä nauhuri herätti mielenkiintoa. Nauhuri häiritsi jonkin verran muutaman lapsen keskittymistä viemällä huomion pois itse pelistä. Päällekkäin puhuminen tuotti ongelmia nauhoituksen purkamisessa: oli vaikeaa saada selvää kaikista sanoista. Pelimerkit osoittautuivat hyväksi ja mielenkiintoa herättäväksi ratkaisuksi. Pelaamiseen meni aikaa noin tunti, jonka ajan lasten mielenkiinto pysyi koko ajan yllä. Kirjasin molempien pelien aikana kaikki vastaukset

kirjanpitolomakkeeseen (ks. liite 7). Myös varsinaisissa peleissä nimiehdotuksissa vilahteli sana väri, esim. Värikammiot. Lopulta lasten keskuudessa pelin työnimeksi tulikin Väripeli.

2.3 Aineiston analysointitapa

Käytin aineiston analysointitapana teemoittelua. Se tarkoittaa, että aineistosta kootaan tiettyihin ainekokonaisuuksiin sijoittuvat sisällöt (Helakorpi 1999, 71). Käsittelin Lasten laatupelistä saatuja vastauksia teemoittain. Kysymykset on jaettu kuuteen eri teemaan: empatia, kasvatustyö, olosuhteet, luotettavuus, vastaavuus ja varmuus. Vertailin niiden tuloksia keskenään. Lisäksi kävin jokaisen teeman erikseen läpi. Käytin aineiston analysointitapana myös ymmärtämiseen pyrkivää lähestymistapaa, jossa tuloksia analysoidaan laadullisesti ja niistä tehdään päätelmiä (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2000, s.210).

Lasten tyytyväisyys päivähoitoon rakentuu edellä mainituista teemoista. Aineistoa analysoidessa jaoin tyytyväisyyden osa-alueet ominaispiirteidensä perusteella kahteen kokonaisuuteen: *päiväkodin toimintaympäristöön ja viihtymiseen päivähoidossa*. Päiväkodin toimintaympäristöön kuuluu kasvatustyö, palvelun fyysiset ja aineelliset olosuhteet sekä vastaavuus. Viihtyminen päivähoidossa pitää sisällään empatian, luotettavuuden ja varmuuden.

Nauhoitin pelauskerrat nauhurille ja litteroin nauhat. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä kuusi sivua. Litteroinnin yhteydessä tein yhteenvedon molempien pelien yhteydessä kirjanpitolomakkeisiin kirjaamistani tuloksista (ks. liite 8).

3 LAATUKÄSITE PÄIVÄHOIDOSSA

Opinnäytetyöni teoreettisena viitekehyksenä on laatu päivähoidossa. Seuraavassa avaan laatukäsitettä niin yleisesti päivähoidossa kuin vanhempien ja lasten näkökulmasta. Luvun lopussa kerron vielä laadusta oman määritelmäni, joka muodostuu eri asiantuntijoiden määritelmistä.

Laatu liitetään usein varsinkin kaupan ja tekniikan alueella asiakastyytyväisyyteen, koska sen koetaan muodostuvan asiakastyytyväisyyteen vaikuttavista tekijöistä. Keskeisintä laadun määrittelyssä on se, keitä pidetään päivähoidon asiakkaina. Hujala & ym. (1999) määrittelevät suomalaisen päivähoidon asiakkaiksi sekä perheen että yhteiskunnan. He kokevat perheen lasten olevan päivähoidon välittömiä asiakkaita. Vanhemmat ovat sekä sosiaalipalvelun asiakkaita lapsensa päivähoitopaikan kautta että varhaiskasvatuksen asiakkaita, koska he ovat ensisijaisesti vastuussa lapsensa hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Koska päivähoito vaikuttaa yhteiskunnan toimivuuteen ja hyvinvointiin, myös yhteiskunta on päivähoidon asiakas. (Hujala & ym. 1999, 55) Léman (2000, 10) määrittelee laadun olevan sellaista, mikä täyttää asiakkaan tarpeet ja vaatimukset. Laatu on siis osa asiakkaan ja palvelun välistä suhdetta.

Päivähoidon laatua tutkittaessa laadun tutkimus voidaan jakaa objektiiviseen, subjektiiviseen ja intersubjektiiviseen laatuun. Objektiivisessa laatuajattelussa varhaiskasvatuksen asiantuntijat rakentavat virallisen ja objektiivisen laatutotuuden, johon perustuu varhaiskasvatuksen laadun määrittäminen ja arviointi. Erityisesti yhdysvaltalaisissa laatututkimuksissa käytetään tämänkaltaista laatuajattelua. Kuitenkin eurooppalaiset varhaiskasvatustutkijat näkevät laadun arvovälitteisenä, subjektiivisena ja aikaan sekä paikkaan sidottuna dynaamisena käsitteenä. Subjektiivisen laatuajattelun mukaan kaikkien laatua koskettavien henkilöiden tulisi osallistua laadun määrittämiseen. Laadun voidaan nähdä myös olevan intersubjektiivinen, eli laatu koostuu sekä subjektiivisesta että objektiivisesta ulottuvuudesta. Vaikka jokaisella yksilöllä on oma käsityksensä laadusta, nämä käsitykset ovat sidoksissa yhteiseen sosiaaliseen arvomaailmaan, merkityksiin ja rakenteisiin. (Stakes 2004:6, 71-73) Esimerkiksi päivähoitoa ja sen laatua ohjaa laki ja asetus lasten päivähoidosta (19.1.1973/36, 16.3.1973/239).

Hujala-Huttusen (1995) mukaan päivähoidon laatu voidaan jakaa neljään erilaiseen laatutekijään: päivähoidon laatua sääteleviin *puitetekijöihin*, toiminnallisesti laatua sääteleviin *välillisiin tekijöihin*, *kasvatusprosessiin* liittyviin tekijöihin sekä *vaikutuksellisiin tekijöihin*. *Puitetekijöitä* ovat ryhmän koostumus, ihmissuhteiden pysyvyys ja fyysinen ympäristö. *Välillisesti ohjaavat tekijät* koostuu henkilökunnan ja vanhempien välisestä yhteistyöstä, yhteistyöstä muiden tahojen kanssa, henkilökunnan keskinäisestä yhteistyöstä ja hyvinvoinnista, henkilökunnan koulutuksesta ja ammatillisesta kasvusta sekä johtajuudesta. *Prosessitekijöitä* ovat perushoito, aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus, lasten välinen vuorovaikutus, lapsilähtöisyys sekä toiminnan suunnittelu ja arviointi. *Vaikuttavuustekijöitä* ovat lapsen myönteiset kokemukset, lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen, vanhempien tyytyväisyys sekä yhteiskunnallinen vaikuttavuus. (Stakes 2004:6, 73-74)

Vanhemmat laadun arvioijina

Stakesin raportissa Vanhemmat varhaiskasvatuksen arvioijina (2008) varhaiskasvatuksen laatu määritellään kasvu ympäristön piirteiksi ja lasten hyvinvointia, kasvua ja kehitystä tukeviksi kokemuksiksi. Laatu jaetaan rakenteellisiin laatutekijöihin, joita ovat 1) kasvatukselliseen ohjelmaan ja sisältöön liittyvät ominaisuudet, 2) varhaiskasvatuspalveluympäristön piirteisiin, joihin kuuluu sekä sosiaalinen että fyysinen ympäristö ja 3) kasvattajiin / hoitajiin liittyvät piirteet, kuten koulutustaso ja kokemus. (Stakes 2008:22, 11-12)

Stakes selvitti syksyllä 2007 suomalaisten vanhempien kokemuksia varhaiskasvatuspalvelujen laadusta. Internetissä olleeseen Vaikuta vanhempi -kyselyyn vastasi yli 3500 vanhempaa ympäri Suomea. Tavoitteena oli kartoittaa varhaiskasvatuspalveluiden toteutumista, toimintaympäristöä, yhteistyötä ja palveluiden merkitystä. Tuloksista ilmeni vanhempien olevan kohtuullisen tyytyväisiä varhaiskasvatuspalveluiden toteutumiseen. Joustavuus, loma-ajan järjestelyt ja henkilökunnan ammattitaito herättivät erityisesti tyytyväisyyttä. Eniten kritiikkiä sai riittämättömät henkilöstöresurssit varhaiskasvatuksessa. Vanhemmat kokivat päivähoitohenkilöstöä olevan liian vähän päiväkotiryhmissä. Myös suuret lapsiryhmät ja

henkilöstön jaksaminen aiheutti huolta. Suurin osa vanhemmista kertoi lastensa viihtyvän päivähoidossa. Kyselyn perusteella kehitettäviksi asioiksi varhaiskasvatuspalveluissa nousivat palveluista tiedottaminen, lapsiryhmien koot (Stakes 2008:22, 38)

Léman (2000) tutki proseminaarityössään organisaatiouudistuksen vaikutuksia päivähoidon laatuun Halikossa vanhempien näkökulmasta. Jokaiselle Halikossa kunnallisessa hoidossa olleelle lapsen perheelle lähetettiin kyselylomake vuosina 1998 ja 2000, ja lähes 500 lapsen vanhemmat vastasivat siihen. Tutkimuksessa verrataan kyselyiden vastauksia ennen ja jälkeen organisaatiouudistuksen. Tulosten pohjalta Léman toteaa, ettei organisaatiouudistus vaikuttanut vanhempien mielestä päivähoidon laatuun. Samoja asioita ja toiveita nousi molemmissa tutkimuksissa. (Léman 2000, 4.)

Tauriaisen mukaan lasten laatukäsitykset perustuvat välittömiin kokemuksiin eri toiminnoista. Näitä kokemuksia analysoimalla paljastuu laatukäsityksen olemus. Hän jakaa lasten kokemukset tajunnallisuuteen, kehollisuuteen ja situationaalisuuteen eli lapsen ja ympäristön välisiin suhteisiin. Tajunnallisten kokemusten mukaan lapsi näkee itsensä ajattelevana, tuntevana, toimivana ja itseohjautuvana subjektina. Lapsi kokee osaavansa sekä nauttii oppimisesta, haasteista, toiminnan tuloksista (esim. askartelut), luovuudestaan ja mielikuvituksestaan. Toisaalta hän voi myös pitää toimintaa haasteettomana, pitkästyttävänä tai vaikeana. Keholliset kokemukset ovat eri aistien kautta välittyviä kokemuksia. Tähän liittyvät kuulo-, haju-, maku- ja tuntoaistikokemukset. Situaationaaliset kokemukset ovat kokemuksia lapsen vuorovaikutussuhteesta fyysiseen tilaan, ajankuluun, ajankohtaan, muihin ihmisiin ja ympäröivään kulttuuriin. Tauriainen kuvaa tutkimuksensa perusteella lasten olevan suuntautuneita nykyisyyteen, mutta lasten itsensä arvioinnin pohtiminen osoittaa myös tulevaisuuteen orientoitumista. (Tauriainen 2000, 162-165, 196)

Itse määrittelen päivähoiton laadun olevan intersubjektiivista. Jokaisen päivähoiton piirissä olevan tulisi voida vaikuttaa päivähoitoon – joko pienesti tai suuresti. Vanhemmat ovat päivähoiton tilaajat: päivähoiton tulisi vastata heidän odotuksiaan. Lapset ovat päivähoiton lähes päivittäisiä asiakkaita: myös heillä pitäisi olla mahdollisuus kertoa mielipiteistään. Työntekijät tekevät päivähoiton mahdolliseksi: he pystyvät oman kokemuksensa perusteella kertomaan, mitä kehitettävää päivähoitossa on. Saadakseen kaiken kattavan käsityksen päivähoiton laadusta, kaikkien osapuolien näkemykset tulisi huomioida. Työssäni laatu on siis lasten tyytyväisyyttä ja rakentuu kaikista lasten päivähoitoon liittyvistä kokemuksista.

4 LASTEN TYYTYVÄISYYS PÄIVÄHOITOON MONTESSORI-PÄIVÄKOTI AURINKOLEIJONASSA

Kirjasin tähän dokumenttiin sekä testiryhmän että varsinaisen kohderyhmän mielipiteitä. Otin testiryhmän mielipiteet huomioon, koska sieltä nousi esille tärkeitä näkökulmia päivähoidon kehittämistä ajatellen. Kuitenkin vain kohderyhmän (n=8) vastausten perusteella tein taulukot ja kuviot.

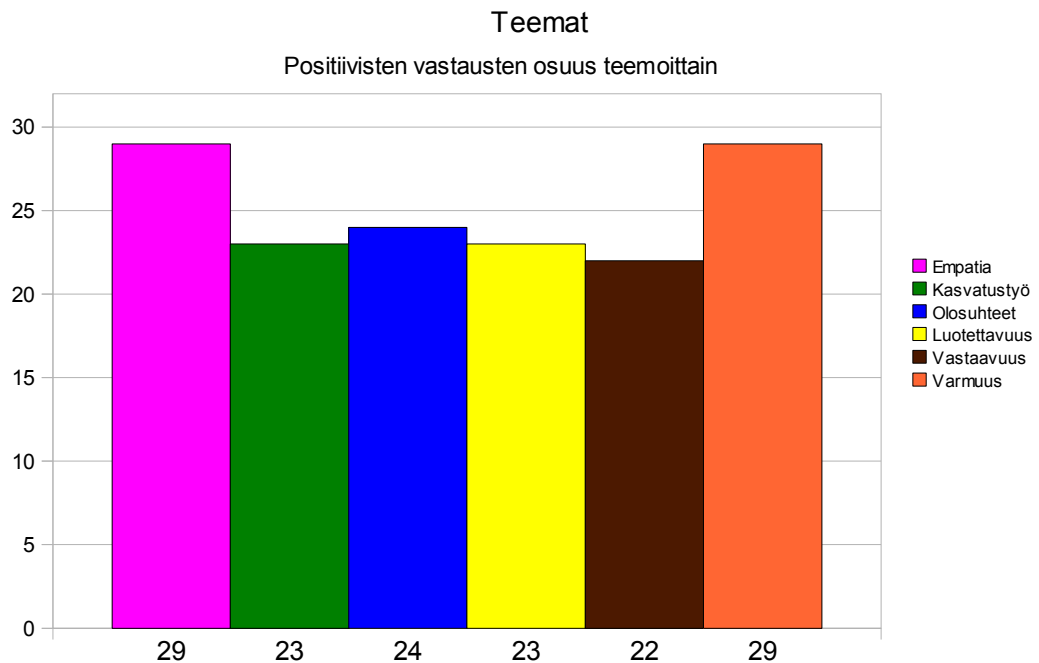
Lasten tyytyväisyys rakentuu kuudesta eri osa-alueesta, jotka ovat myös Lasten laatupelin teemoja: *empatia, kasvatustyö, olosuhteet, luotettavuus, vastaavuus ja varmuus*. Kaikista teemoista *empatia* ja *varmuus* saivat eniten positiivisia vastauksia (ks. taulukko ja kaavio 1): kummassakin teemassa 32 vastauksesta 29 oli positiivista. Eniten negatiivisia vastauksia keräsi *vastaavuus*, jossa 32 vastauksesta 10 oli negatiivista. Kuitenkin kaikissa teemoissa positiivisten vastausten osuus oli yli puolet kaikista vastauksista. Kysymykset herättivät myös lapset keksimään itse kysymyksiä ja vastaamaan niihin. ”*Miksi ruokaa pitää syödä päiväkodissa? Siksi että tulee maha täyteen.*”

Jaoin tyytyväisyyden osa-alueet kahteen kokonaisuuteen: *päiväkodin toimintaympäristöön* ja *viihtymiseen päivähoidossa*. Päiväkodin toimintaympäristöön kuuluu teemat kasvatustyö, palvelun fyysiset ja aineelliset olosuhteet ja vastaavuus. Viihtyminen päivähoidossa koostuu teemoista *empatia, luotettavuus* ja *varmuus*. Käsittelen molempia kokonaisuuksia omissa luvuissaan.

TAULUKKO 1. Teemat (n = 32)

Teemat			
	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä
Empatia	29	3	32
Kasvatustyö	23	9	32
Olosuhteet	24	8	32
Luotettavuus	23	9	32
Vastaavuus	22	10	32
Varmuus	29	3	32

KAAVIO 1. Teemat (n = 32)

5 PÄIVÄKODIN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

5.1 Kasvatustyö

Kaksi lapsista ei tykännyt päiväkodin ruoasta (ks. taulukko ja kaavio 2). Perusteluina oli, että kaikki ruoka ei maistu yhtä hyvältä. Tässäkin kohtaa ilmeni, että välillä ruoka maistaa (*”ku on jotaki ruokaa mikä tääll on herkkuu”*) ja välillä ei. Kuitenkin lapset kertoivat syövänsä ruokaa, vaikka eivät tykänneetkään siitä. *”(Syön) pikkasen, niin monta vuotta kun on.”*

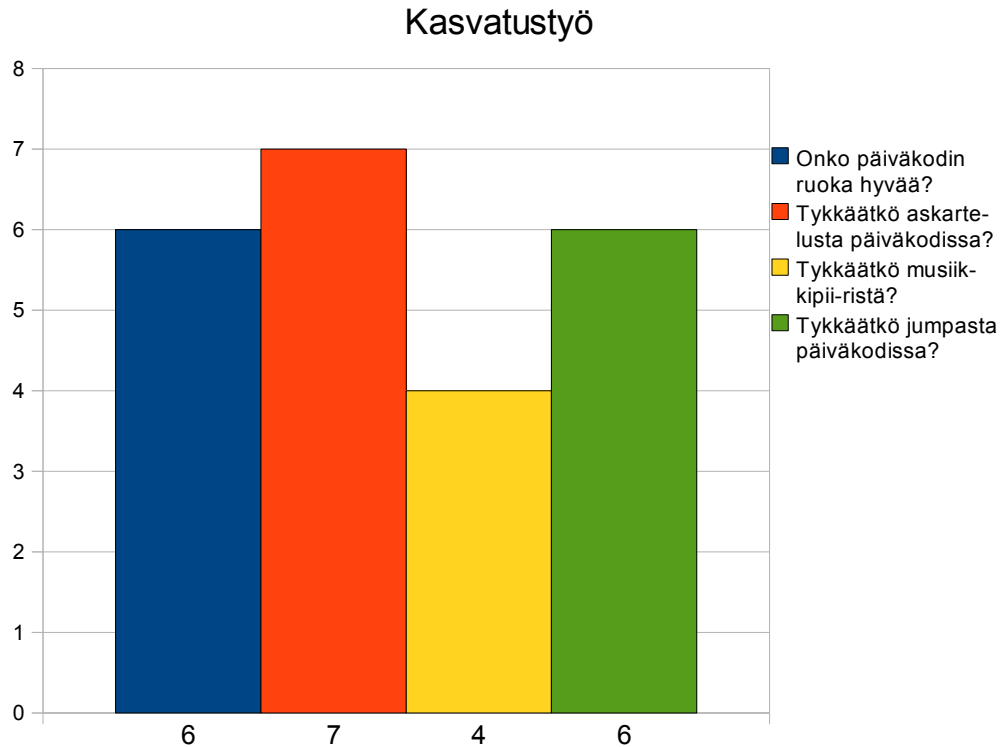
Seitsemän lapsen mielestä päiväkodissa on mukava askarrella, mutta eräs lapsi piti askartelua liian helppoina. Puolet lapsista tykkää musiikkipiiristä, puolet ei. Musiikkipiiriin kaivattiin enemmän *”musiikkitarvotteilla soittamista”* ja vähemmän lauluja. Osa valitsi surunaaman, koska ei tykkää laulaa. Myös lauluvalinnat saivat kritiikkiä. *”Siell on tyhmiä lauluja.”* Päiväkodin jumpasta tykkää suurin osa lapsista. Kahden lapsen mielestä tylsintä jumpassa on päiväkodilta jumppasalille käveleminen.

Yhteenvetona voi todeta, että suurin osa pelaajista tykkää teemapäivistä eli askartelusta, musiikkipiiristä ja jumpasta. Kehitettävääkin niistä löytyy. Vastauksiin vaikuttaa suuresti yksittäiset positiiviset tai negatiiviset kokemukset. Yllättää oli, että osa kokemuksista saattoi olla pidemmän ajan takaa, esim. viime talvelta.

TAULUKKO 2. Kasvatustyö (n = 8)

Kasvatustyö			
	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä
Onko päiväkodin ruoka hyvää?	6	2	8
Tykkäätkö askartelusta päiväkodissa?	7	1	8
Tykkäätkö musiikkipiiristä?	4	4	8
Tykkäätkö jumpasta päiväkodissa?	6	2	8

KAAVIO 2. Kasvatustyö (n = 8)

5.2 Olosuhteet

Suurimman osan mielestä päiväkodin leluilla on kiva leikkiä (ks. taulukko ja kaavio 3). Kaikkein mieluisimmat lelut ovat isot ja pehmeät palikat. Päiväkodin pihalla on viiden lapsen mielestä mukava olla. Vaikeinta pihalle menossa on pukeminen. *”Mä en tykkää, ku pitää laittaa takki ja housut. Mä en tykkää aina pukea, enkä mä jaksa olla ulkona.”* Myös tekemisen keksiminen ulkona koettiin hankalaksi toisinaan. Lapset ovat tarkkoja siitä, mihin leikkiin menevät ulkona. *”Mutta sillon ku mä tiedän (mihin leikkiin menen) ja on enemmän lapsii, niin mä haluisin sillon kirkonrottaa leikkii.”*

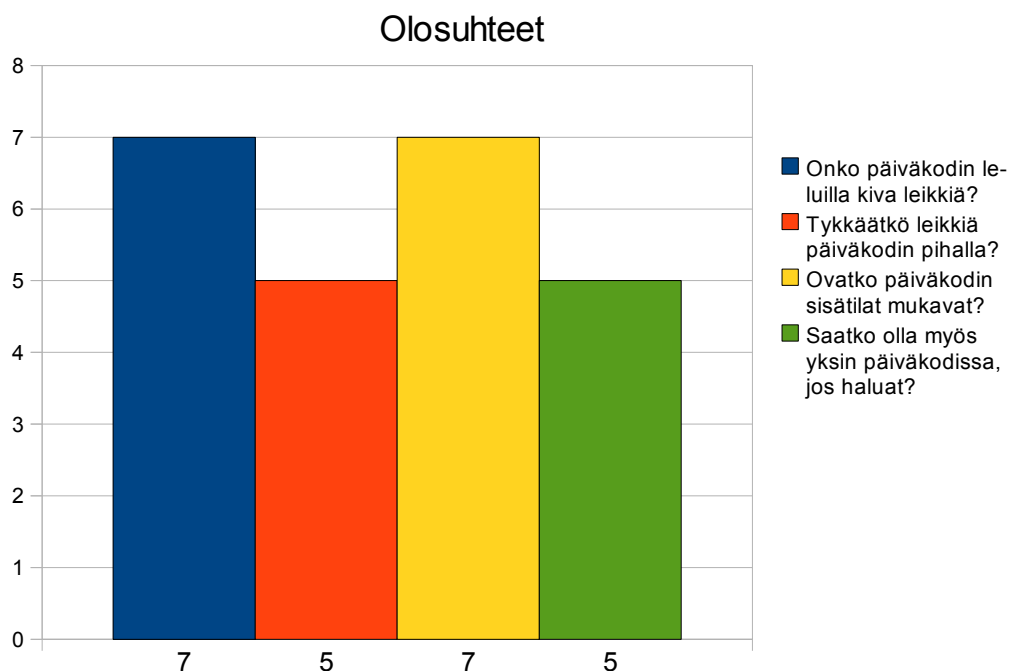
Sisätiloja pidettiin viihtyisinä, erityisesti yläkerta leluineen koettiin kivaksi paikaksi. Yksi lapsista totesi sisätilojen olevan mukavat, *”kun siellä voi nukkua”*. Viisi lapsista saa mielestään olla päiväkodissa tarvittaessa myös yksin. Tässä kohdassa tuloksiin vaikuttavat siirtymätilanteet, esim. ulosmeno, jotka muutama lapsi koki hankalaksi.

Näistä kysymyksistä osaan oli vaikea löytää perusteluita. Jokainen lapsi osasi kyllä vastata, mutta perustelut jäivät uupumaan. Tähän on ainakin kaksi mahdollista tulkintaa; joko kysymykset olivat niin yksiselitteisiä, etteivät lasten mielestä tarvinneet perusteluita tai niin vaikeaselkoisia perusteltavaksi. Lapset eivät kritisoineet päiväkodin fyysisiä olosuhteita, kuten leluja tai sisätiloja, juuri ollenkaan. Äskettäin – mutta Lasten laatupelin pelaamisen jälkeen – Aurinkoleijonan piha koki suuren muodonmuutoksen. Piha mm. pieneni huomattavasti ja leikkialueet siirtyivät täysin eri kohtaan. Olisikin mielenkiintoista tietää, mitä lapset nyt vastaisivat kysymykseen *Tykkäätkö leikkiä päiväkodin pihalla*.

TAULUKKO 3. Olosuhteet (n = 8)

	Olosuhteet		
	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä
Onko päiväkodin leluilla kiva leikkiä?	7	1	8
Tykkäätkö leikkiä päiväkodin pihalla?	5	3	8
Ovatko päiväkodin sisätilat mukavat?	7	1	8
Saatko olla myös yksin päiväkodissa, jos haluat?	5	3	8

KAAVIO 3. Olosuhteet (n = 8)

5.3 Vastaavuus

Puolet lapsista ei koe saavansa tehdä haluamaansa päiväkodissa (ks. taulukko ja kaavio 4). Perusteluja oli hankala löytää. Osa lapsista totesi, että ”*ei saa tehdä mitä huvittaa.*” Tähän taustalla oli yksittäisiä tapahtumia, joissa ei ollut saanut tehdä haluamaansa asiaa. Lapset pyrkivät myös pelin aikana selittämään toisilleen asioita, mm. aikuisen käytöstä, kuten seuraavasta esimerkistä huoma.

HAASTATTELIJA: *Miks susta tuntuu siltä, ett sä et voi tehdä* (sitä mitä haluat)?

LAPSI 1: *No kato, ku mä oon kerran kokeillu numerovihkoo, mun omaa numerovihkoo, ja sitt aikuiset eka sano, ett voit sä sitä tehdä ja sitt ku mä olin jo tuhannessa, ni sitt ne sano et sää enää voi tehdä sitä.*

LAPSI 2: *Nii kato ku se on liian vaikeeta sitte. Ku siin ei oo niinku mallii.*

Kuudella lapsista on päiväkodissa tarpeeksi tekemistä. Aina ei kuitenkaan keksi, mitä tehdä. Lapset sanoivat päiväkodin aikuisten auttavan tekemisen keksimisessä. Kaikki peliin osallistuneet lapset olivat sitä mieltä, että saavat apua päiväkodin aikuisilta tarvittaessa.

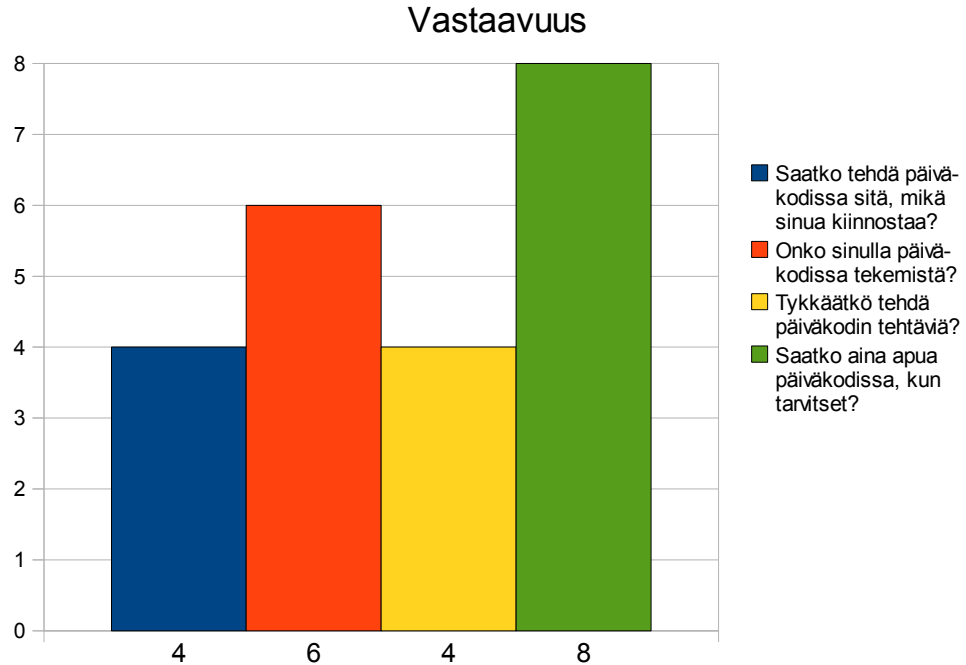
Päiväkodin tehtävät jakoivat mielipiteet. Välillä tehtävät tuntuvat mielenkiintoisilta ja välillä ei. Tuttuja tehtäviä on lasten mielestä mukava tehdä. ”*Mä tykkään* (tehdä tehtäviä) *joskus, mutten aina. Mä tykkään, kun ne* (aikuiset) *antaa niitä* (tehtäviä), *mitä mä osaan tehdä.*” Mieluisimpia montessoritehtäviä ovat roomalainen holvikaari, numerovihko ja kirjoitusvihko (ks. liite 1).

Oli mukavaa huomata, että lapset itse myös tietävät, miksi jokin asia tapahtuu niin kuin tapahtuu ja pyrkivät selittämään sen toisilleen (yllä mainittu esimerkki). Kun on kyse jonkun muun ongelmasta eikä omasta, lapsi osaa perustella asian ymmärrettävästi. Mutta oman ongelman ollessa kyseessä ymmärtäminen ei olekaan niin yksiselitteistä. Päiväkodin tehtävien kritisoinnin taustalla saattaa olla se, että Aurinkoleijonan Salon yksikkö on suhteellisen uusi (perustettu elokuussa 2008), eikä kaikki montessori-tehtävät ole ehtinyt tulla vielä tutuiksi lapsille. Osalle lapsista on vielä vaikeaa se, että aamupäivisin tehdään tehtäviä ja iltapäivisin on vapaan leikin aika.

TAULUKKO 4. Vastaavuus (n = 8)

	Vastaavuus		
	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä
Saatko tehdä päiväkodissa sitä, mikä sinua kiinnostaa?	4	4	8
Onko sinulla päiväkodissa tekemistä?	6	2	8
Tykkäätkö tehdä päiväkodin tehtäviä?	4	4	8
Saatko aina apua päiväkodissa, kun tarvitset?	8	0	8

KAAVIO 4. Vastaavuus (n = 8)

6 VIIHTYMINEN PÄIVÄHOIDOSSA

6.1 Empatia

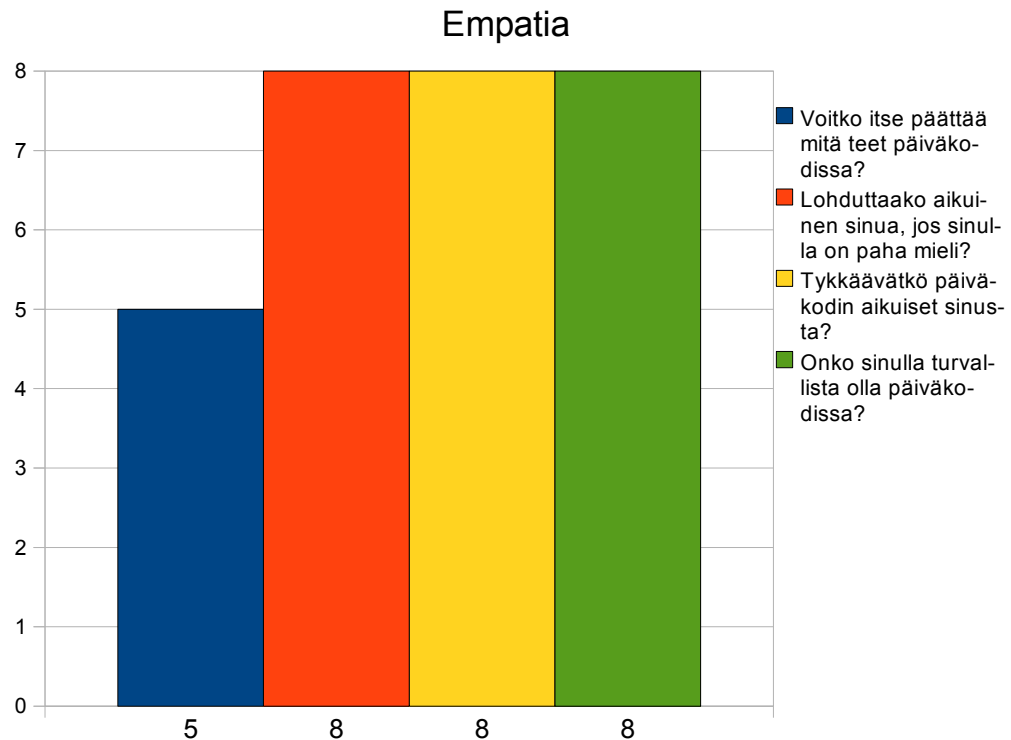
Viisi lapsista koki voivansa itse päättää tekemisistään päiväkodissa (ks. taulukko ja kaavio 5). Osa lapsista oli sitä mieltä, että se vaihtelee. ”Kyll me voidaan niinku päättää, mutt joskus ei.” Muutama lapsista kertoi aikuisten sanovan, mitä lapsen tulisi tehdä. Kaikki lapset olivat sitä mieltä, että saavat aikuisilta lohdutusta tarvittaessa päiväkodissa. Kaikki lapset myös kokivat päiväkodin aikuisten tykkäävän heistä ja tunsivat päiväkodin turvalliseksi paikaksi.

Lasten vastaukset teeman empatia kysymyksiin ovat positiivisia. Niiden perusteella voi sanoa lasten kokevan päiväkodin turvalliseksi ja välittäväksi ympäristöksi. Tässä teemassa ainoastaan omista tekemisistä päättäminen koettiin osittain puutteelliseksi. Osa lapsista ymmärsikin sen, että päiväkodissa on yhteiset säännöt, joiden puitteissa toimitaan.

TAULUKKO 5. Empatia (n = 8)

Empatia			
	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä
Voitko itse päättää, mitä teet päiväkodissa?	5	3	8
Lohduttaako aikuinen sinua, jos sinulla on paha mieli?	8	0	8
Tykkäävätkö päiväkodin aikuiset sinusta?	8	0	8
Onko sinulla turvallista olla päiväkodissa?	8	0	8

KAAVIO 5. Empatia (n = 8)

6.2 Luotettavuus

Viiden lapsen mielestä päiväkodissa on mukavaa olla (ks. taulukko ja kaavio 6). Muutaman mielestä tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Syiksi mainittiin, että aina tehdään tehtäviä eikä voi tehdä sitä, mitä haluaa. Lisäksi taustalta löytyi henkilökohtaisia syitä ja mielipiteitä. ”*Mä en tykkää, kun pitää kattoa kalenteri ja piiri.*” ”*Ja mä en tykkää, kun mull on se lääke.*” Yhden lapsen mielestä silloin ei ole mukavaa, kun ei tiedä mitä tehdä ja ”*kun ei oo kaveria*”.

Viisi lapsista tykkää tulla päiväkotiin. Toisten mielestä päiväkotiin ei ole kiva tulla, kun aamulla väsyttää ja on ikävä perheenjäseniä, kuten äitiä ja koiraa. Myös uudet kaverit herättivät pelkoa. ”*Joskus mua pelottaa, jos tulee uusii kavereita, niin sen takia (päiväkotiin ei ole kiva tulla).* *Ja joskus mua ei pelota, ku mä tunnen eikä tuu niin uusii.*” Eräs lapsi kertoi pelkäävänsä sitä, ettei äiti tulisikaan hakemaan.

Kuuden lapsen mielestä päiväkodin aikuiset pitävät lupauksensa. Yksi lapsi koki

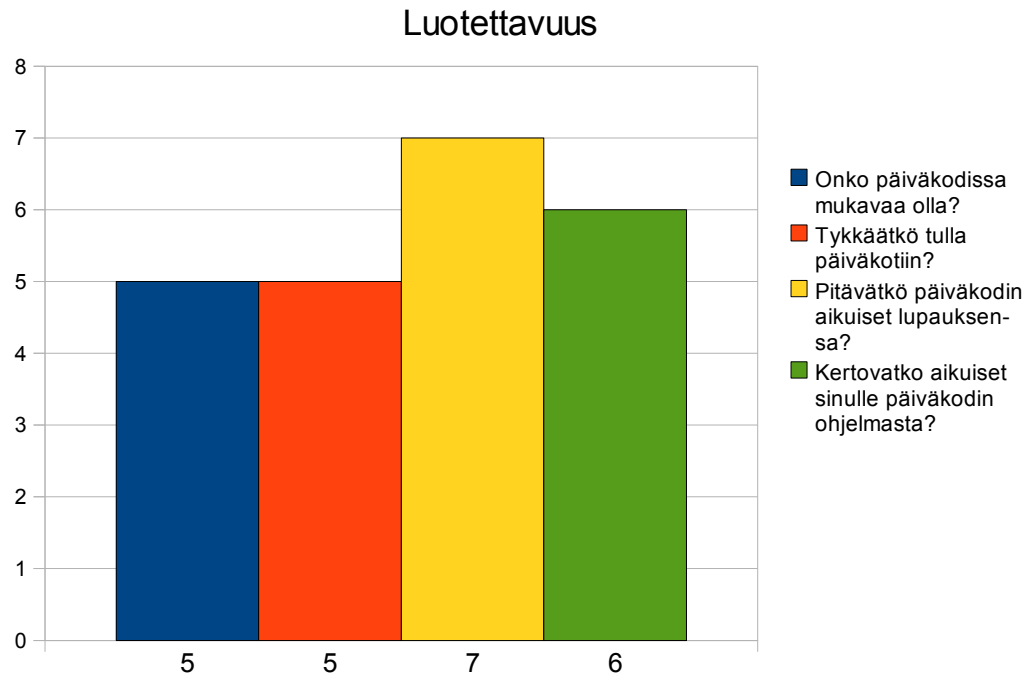
kuitenkin, että aina aikuiset eivät muista kaikkea luvattua. Kyseinen lapsi sanoi, ettei itse aina muista muistuttaa aikuisia lupauksista, jolloin lupaus jää pitämättä.

Päiväkoti on tavallaan lapsen ”työpaikka”. Vaikka siellä viihtyminen on tärkeää, aina ei voi olla pelkästään mukavaa. Niin lapsilla kuin kaikilla aikuisillakin on joskus huono päivä. Toisin kuin aikuisilla, lasten huono päivä yleensä näkyy, kuuluu ja vaikuttaa koko ympäristöön. Yksittäiset syyt vaikuttivat lasten viihtymiseen päiväkodissa ja päiväkotiin tulemisen kokemuksiin. Vastaukset voivat vaihdella päiväkohtaisesti – sen mukaan, mikä tunne on päällimmäisenä juuri nyt.

TAULUKKO 6. Luotettavuus (n = 8)

Luotettavuus			
	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä
Onko päiväkodissa mukavaa olla?	5	3	8
Tykkäätkö tulla päiväkotiin?	5	3	8
Pitävätkö päiväkodin aikuiset lupauksensa?	7	1	8
Kertovatko aikuiset sinulle päiväkodin ohjelmasta?	6	2	8

KAAVIO 6. Luotettavuus (n = 8)

6.3 Varmuus

Kaikki lapset tunsivat luottavansa päiväkodin aikuisiin (ks. taulukko ja kaavio 7), ”*ku aikuiset ei yleensä juksaa*”. Kaikkien mielestä päiväkodin aikuiset ovat ystävällisiä ja hyviä hoitamaan lapsia. Eniten mielipiteitä herätti päiväkodin aikuisten ajankäyttö. Kolme lapsista oli sitä mieltä, että päiväkodin aikuisilla ei ole tarpeeksi aikaa heille. Aikuiset eivät aina ehdi auttaa, kun lapset olisivat tarvinneet apua. Osa lapsista kertoi aikuisten keskustelevan keskenään, eivätkä ole silloin lasten käytettävissä.

LAPSI: *Jollain aikuisilla on silloin asioita aina, kun mä tarvin apua.*

HAASTATTELIJA: *Miltä se susta tuntuu?*

LAPSI: *Vähän tylsältä. Vähän niinkuin mälsää!*

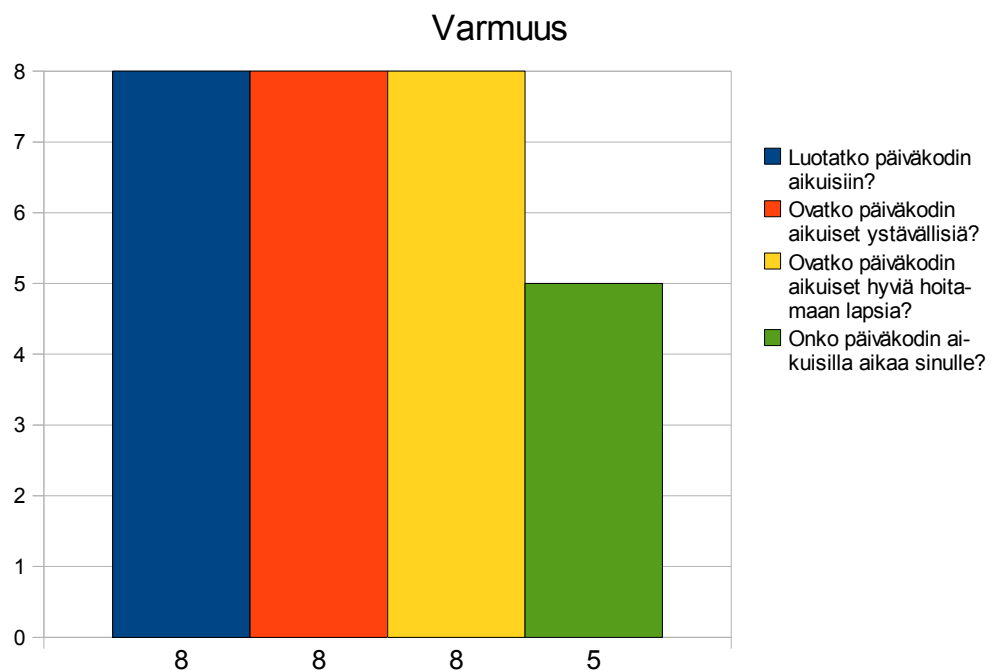
Lasten vastaukset aikuisia koskeviin kysymyksiin olivat pääosin positiivisia. Ainoastaan aikuisten ajankäyttö herätti mielipiteitä. Niin kuin muissa edellisissä kohdissa, myös tässä vastauksiin saattaa vaikuttaa yksittäiset negatiiviset kokemukset. Lapset osasivat kertoa hyvinkin yksityiskohtaisesti, millaisessa tilanteessa ja missä ovat kokeneet, ettei

aikuisilla ole aikaa heille. Median uutisoinnin perusteella tämä on aika yleistä päivähoidossa. Hujalan ja Turjan mukaan vanhemmat pitävät tärkeänä varmuutta siitä, että lapsen on hyvä olla päivähoidossa ja että päivähoidon henkilökunta kohtelee lasta kuin omaansa (Hujala & Turja 2002, 50). Lasten laatupeleistä saatujen tulosten mukaan voidaan sanoa lasten kokevan päivähoidon edellä mainitulla tavalla.

TAULUKKO 7. Varmuus (n = 8)

Varmuus			
	Positiivinen	Negatiivinen	Yhteensä
Luotatko päiväkodin aikuisiin?	8	0	8
Ovatko päiväkodin aikuiset ystävällisiä?	8	0	8
Ovatko päiväkodin aikuiset hyviä hoitamaan lapsia?	8	0	8
Onko päiväkodin aikuisilla aikaa sinulle?	5	3	8

KAAVIO 7. Varmuus (n = 8)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Hujalan ja Turjan mukaan lapset pitävät tärkeänä päivähoidossa mahdollisuuksia leikkiin, kavereita ja aikuisten saatavilla olemista. He pitävät varhaiskasvatuksessa tärkeimpänä laadukasta oppimisympäristöä ja lapsen uskovaa sekä myönteisesti suhtautuvaa opettajaa. (Hujala & Turja 2002, 50-51) Sama ilmenee Lasten laatupelin tuloksista. Tuloksia tulkittaessa on huomioitava, että kokemukset ovat yksilöllisiä – kuten Hujala ja Turja korostavat – ja että lapset elävät vahvasti hetkessä: tyytyväisyyteen vaikuttaa juuri käsillä oleva hetki. Yksittäiset tapahtumat nousivat esille lasten tyytyväisyydessä ja tyytymättömyydessä. Esimerkiksi kysyttäessä pitävätkö päiväkodin aikuiset lupauksensa, eräs testiryhmään kuulunut lapsi vastasi sekä surunaamalla että hymynaamalla. Perusteluiksi hän kertoi eräästä tapauksesta, jossa aikuinen ei ollut pitänyt lupaustaan. ”*No kato kun joskus ne (aikuiset) unohtaa ja joskus ei. (Aikuinen) kerran unohti laittaa mulle ja (toiselle lapselle) sellaseen kelkkaa narun.*”

Muutama kysymys ei liity varsinaisesti laatuun, vaan lasten tyytyväisyyteen ja viihtymiseen. Tällaisia kysymyksiä ovat Saatto tehdä päiväkodissa sitä, mikä sinua kiinnostaa ja Onko päiväkodissa mukavaa olla. Päivähoito on osa lapsen kasvatusta ja onnistuakseen kasvatustehtävässään päivähoidossa ei voi olla aina mukavaa. Toisinaan jotkut asiat voivat tuntua lapsesta tylsältä ja kurjalta, kun taas joskus samat asiat ovat mukavia. Epämiellyttävät tuntemukset ja kokemukset ovat usein hetkellisiä. Kuitenkin ne säilyvät lapset mielessä kauan. Jokapäiväinen ja ns. normaali päivärutiini ei jää niin helposti mieleen kuin poikkeavat kokemukset – niin hyvät kuin huonotkin. Lasten kokemukset siitä, että he eivät saa tehdä haluamaansa asiaa päiväkodissa, ei tarkoita lasten olevan täysin tyytymättömiä tai päivähoidon laadun olevan huonoa. Tämänkin kysymyksen kohdalla ja päivittäisessä päiväkotielämässä huomaa hetkellisyyden. Aluksi lapsi ei ehdottomasti halua tehdä jotain asiaa, mutta hetken kuluttua hän on innolla muiden mukana tekemässä. Tauriainen mukaan osa päivähoidon toiminnoista ovat sellaisia, että lapset ja aikuiset eivät näe niissä samoja merkityksiä. Siitä voi syntyä lasten ja aikuisten välille konflikteja, koska asioiden tärkeys koetaan eri tavoin. (Tauriainen 2000, 200)

Lasten vastauksiin vaikutti muut lapset. Toiset katsoivat ensin, mitä muut vastasivat ja vastasivat itse sen mukaisesti. Lapset seurasivat tarkasti sekä toistensa että haastattelijan reaktioita. Muutaman kerran eräs lapsi vaihtoi vastaustaan, kun kysyin häneltä perusteluja vastaukselle. Perustelujen antaminen yleensä tuntui olevan lapsille kaikista haastavinta. Useimmiten vastaukset esitettyihin kysymyksiin tulivat saman tien. Kuitenkin vastaus tarkentavaan kysymykseen *miksi valitsit surunaaman / hymynaaman* oli usein ”*emmä tiä*”.

Tuloksista voi päätellä, että vaikka teemapäivät ovat lapsille mieluisia, niissä on kehittämisen varaa. Askartelujen koettiin olevan toisinaan liian helppoja. Kun lapsiryhmässä on sekä pieniä että isoja lapsia, haasteena on keksiä kaikille mielekästä ja sopivan haastavaa tehtävää, esim. askartelua. Voisikin ajatella, että pienille ja isoille olisi erikseen ikätason mukaiset askartelut. Montessori-pedagogiikkaan kuuluu ajatus siitä, että pienemmät lapset oppivat isommilta. Tällöin sopisikin paremmin, että isommat voisivat auttaa pienempiä lapsia askarteluissa. Musiikkipiiri myös kaipaa parannuksia. Lasten vastauksista nousi selkeästi esille soittamisen kaipuu. Eri soittimilla soittamista voisi lisätä musiikkipiiriin. Lisäksi lauluvalinnat herättivät keskustelua. Musiikkipiirissä voisikin toisinaan kuunnella enemmän lasta laulujen valinnoissa, esim. järjestämällä toivekonsertin. Muutama lapsi ei tykännyt jumpasta sen takia, kun jumppasalille täytyy kävellä. Montessori-päiväkoti Aurinkoleijonan kummassakaan yksikössä ei ole jumppaamiselle sopivaa tilaa. Siksi jumppasalille täytyy aina erikseen lähteä.

Useampi lapsi nosti esille sen, ettei aikuisilla ole aina aikaa lapselle. Syynä tähän sanottiin olevan aikuisten keskinäinen keskustelu. Tällä hetkellä päiväkodin henkilökunnalla ei ole yhteistä suunnittelu-aikaa, joten suunnittelu tapahtuu usein työn ohella. Harvoin kuitenkaan kaikilla työntekijöillä on tilaisuutta suunnitella yhdessä tulevaa ohjelmaa. Paras ratkaisu tähän ongelmaan olisi yhteinen suunnittelu-aika pari kertaa kuukaudessa iltapäivällä. Toisesta yksiköstä voisi tulla aikuinen pihalle lasten kanssa, jotta muut saisivat suunnitella. Tai yhteinen suunnittelu-aika voisi olla myös varsinaisen työajan jälkeen. Näin ryhmän aikuisten ei tarvitsisi keskustella lapsiryhmässä.

Yhteenvetona voisi sanoa, että Aurinkoleijonan Salon yksikön 5 – 6 -vuotiaat lapset ovat pääosin tyytyväisiä päivähoidon eri osa-alueisiin. Lasten tyytyväisyys päivähoitoon rakentuu päiväkodin toimintaympäristöstä ja viihtymisestä päivähoidossa. Viihtyminen päivähoidossa keräsi huomattavasti enemmän positiivisia vastauksia kuin päiväkodin toimintaympäristö. Erityisesti päivähoidon aikuisiin liittyviin kysymyksiin vastattiin hymynaamalla. Yleisesti ottaen Lasten laatupeliä pelanneet lapset ovat tyytyväisiä aikuisiin ja aikuisten toimintaan.

8 METODOLOGIAN ARVIOINTIA

Tauriainen pohtii tutkimuksessaan, mikä merkitys haastattelijan statuksella – tutkija vai henkilökunta – on. Lapsen luottamus haastattelijaan on hyvän ja luotettavan haastattelun edellytys, joten henkilökunta on siis etulyöntiasemassa. Tällöin myös tulosten tulkinta on helpompaa. Kuitenkin ulkopuoliselle puhuessa lapsen ei tarvitse pelätä tämän reaktiota. (Tauriainen 2000, 150.) Tätä samaa olen itse pohtinut. Miten roolini sekä ryhmän jäsenenä – lastentarhanopettajana – että tutkimuksen tekijänä vaikuttaa tutkimuksen reliabiliteettiin? Olettamuksenani kuitenkin on, että pelaamistilanne oli lasten mielestä hauska ja mukavaa yhdessätekemistä, jolloin mielipiteet tulivat kuin itsestään.

Haastattelijan ollessa tuttu aikuinen lapset voivat ensisijaisesti pyrkiä miellyttämään ja salaamaan todelliset mielipiteensä. Lapsi voi myös hakea aikuiselta varmistusta vastauksensa oikeellisuudelle. (Turja 2004, 22) Pelitilanteessa eräs lapsi kysyi, onko hänen antamansa vastaus oikein. Kun selitin, ettei pelissä ole oikeita tai vääriä vastauksia, hän haki hyväksyntää muilta lapsilta.

Tutun lapsen haastattelemine voi olla myös haastattelijalle monimutkaista. Haastattelija, joka on samanaikaisesti myös kasvattaja / opettaja, voi sekoittaa roolinsa. Turja tuo esille, ettei kasvatushenkilökuntaan kuuluvan haastattelijan ole aina helppoa pysyä objektiivisena kuuntelijana. Opettajan roolia voi olla vaikea unohtaa. Lasta haastattelevien olisikin erotettavat toisistaan opetustilanteet ja lapsen ajattelun ymmärtämisen. (Turja 2004, 23-24) Huomasin tämän itse useamman kerran pelitilanteessa. Kun lapsi antoi kritiikkiä, mieleni olisi tehnyt selittää tilannetta kasvattajan näkökulmasta. Esimerkiksi aina asiat eivät mene niin kuin itse haluaa. Joissain tapauksissa yritin neutraalilla kysymyksellä tarkentaa lapsen vastausta.

HAASTATTELIJA: *Voitko itse päättää, mitä teet päiväkodissa?*

LAPSI: *En, kun (aikuinen) sanoo, ett sä teet tota.*

HAASTATTELIJA: *Sanooko aina?*

LAPSI: *No sanoo!*

Näin jälkeen päin ajatellen pelitilanteessa olisi hyvä olla pelinvetäjän lisäksi toinen aikuinen, joka havainnoi ja kirjaa vastaukset. Näin myös haastatteliija saisi palautetta toiminnastaan, eikä olisi vain omien havaintojensa varassa. Olisi ollut mielenkiintoista kuulla jonkun toisen aikuisen kommentteja haastattelutavastani ja reagoinnistani lasten vastauksiin. Usein huomasin havahtuvani siihen, että mieleni olisi tehnyt puolustella esim. aikuisten toimintaa. Kuitenkaan en voinut sitä tehdä puolueettoman haastattelijan roolissa.

Joihinkin kysymyksiin lasten oli selkeästi vaikea vastata yksiselitteisesti. Varsinkin testiryhmässä lapset saattoivat valita vastaukseksi sekä hymynaaman että surunaaman. Tällaisissa tilanteissa he perustelivat valintaansa sillä, että kysymyksen vastaus vaihtelee. ”*Joskus mä en tiedä mitä mä teen. Mutta sitten joskus taas mä tiedän ku on hauskaa ja on kaveri.*” Aloinkin pohtimaan, olisiko vastausvaihtoehtoja pitänyt olla hymynaaman ja surunaaman lisäksi neutraalinaama (suuna pelkkä viiva), kuten vanhempien kyselylomakkeessa (ks. liite 2) on. Kolmannessa vaihtoehdossa olisi toisaalta ollut huonona puolena se, että neutraali vastaus olisi ollut joissain kysymyksissä helppo valinta eikä olisi välttämättä selvityksen kannalta olennainen. Neutraaliin vastaukseen olisi vielä vaikeampaa ellei lähes mahdotonta saada perusteluja.

Tehdessäni kysymyksiä Lasten laatupeliin otin huomioon montessori-päiväkoti Aurinkoleijonan puitteet, tavat ja päiväjärjestyksen (ks. liite 1). Jätin pois kysymykset levosta ja esikoulusta. 5 – 6 -vuotiaista kukaan ei mene lepäämään, joten kysymys tuntui tarpeettomalta. Myös esikouluun liittyvä kysymys olisi ollut turha, sillä syksyllä Lasten laatupeliä pelattaessa Aurinkoleijonan Salon yksikössä oli vasta alkanut 6-vuotiaiden oma eskaripiiritoiminta. Tällä hetkellä lisäisin kuitenkin nämä kysymykset Lasten laatupeliin. Yksi lapsista ilmaisi pitävänsä päiväkodin sisätiloista, *kun siellä voi nukkua*. Olisikin mielenkiintoista kuulla kokevatko lapset tarvitsevana /haluavana lepoa. Eskaripiiritkin ovat ehtineet toimia Salon yksikössä tämän syksyn ajan, joten olisi mukava kuulla lasten mielipiteitä.

Nyt kysymyksiä katsoessa tuntuu, että olisi vielä paljon lisää kysyttävää. Kysymyksiä ei voisi olla paljoa nykyistä enempää, koska pelituokion venyessä myös lasten keskittymisen taso laskee. Verkonkutoja-hankkeessa kehitetty päiväkotilasten

vanhemmille suunnatun kyselylomakkeen väittämiä on muutettu. Niistä saisikin uutta pohjaa Lasten laatupelin kysymyksille. Onhan mahdollista, että Lasten laatupelissäkin olisi runsaasti enemmän kysymyksiä, joista valitaan tilanteen mukaan tietty määrä, kuten Stakesin Laatupelissä (jossa kysymyksiä on 262).

Luotettavuuden kannalta olisi tärkeää, että Lasten laatupeliä pystyisi pelaamaan samojen lasten kanssa useamman kerran. Silloin pystyisi minimoimaan ulkoisten tekijöiden, kuten huonon päivän, vaikutuksen vastauksiin. Jos peliä pelaisi useamman kerran ja tuloksiin ottaisi lapsen vastausten keskiarvon, pelin tulokset olisivat luotettavampia.

LÄHTEET

Helakorpi, S. 1999. Opinnäytetyö ja tutkimustoiminta ammattikorkeakouluissa. Hämeen ammattikorkeakoulu, Opettajakorkeakoulun julkaisuja D:118. Hämeenlinna.

Hietikko, A. 2008. Uuraisten päiväkotitoiminnan laatua määrittämässä. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Viitattu 23.7.2009. <https://oa.doria.fi/handle/10024/44465>

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.

Hujala, E., Lindberg, P., Nivala, V., Parrila, S., Tauriainen, L., Vartiainen, P. 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto, Varhaiskasvatuskeskus.

Hujala, E., Nivala, V., Parrila, S., Puroila, A-M. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-Print.

Hujala, E., Turja, L. 2002. Laadunarvioinnilla laadunhallintaan varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Päivähoito muutoksessa. Korhonen, R., Neitola, M. (toim.) Oulun yliopistopaino.

Ikävalko, R., Rosnell, T. 2008. Mielenterveyskuntoutujien tyytyväisyystutkimus Vaisaaren Palvelukodissa. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma.

Karlsson, L. 2000. Lapsille puheenvuoro. Ammattikäytännön perinteet murroksessa. Helsinki: Oy Edita Ab.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva: WS Bookwell Oy.

Lapsen oikeuksien juhlavuosi. 2009. Opetusministeriö. Luettu 18.10.2009. http://www.minedu.fi/lapset_nuoret_perheet/lapsenoikeudet/?lang=fi

Lehtinen, A-R. 2000. Lasten kesken. Lapset toimijoina päiväkodissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Léman, U. 2000. Vaikuttiko hallintouudistus päivähoidon laatuun? Halikkolaisten vanhempien näkökulma laatukysymykseen. Proseminarityö. Turun yliopisto, Kasvatustieteiden laitos.

Montessori-päiväkotinäkökulma Aurinkoleijona Oy. 2009. Luettu 18.10.2009. <http://www.aurinkoleijona.fi/index.html>

Näkökulmia laadun arviointiin varhaiskasvatuksessa. 1998. Hujala, E., Parrila-Haapakoski, S. (toim.) Oulu: Oulun yliopistopaino.

Onko lapsen hyvä olla päivähoidossa? Puheenvuoroja päivähoidosta. 1989. Huttunen, E., Niiranen, P. (toim.) Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Päiväkotien laatukriteerit. 2000. Oulun yliopisto, Varhaiskasvatuskeskus. Oulu: Oulun yliopistopaino.

SERVQUAL-mittari päiväkotia vanhemmat. 2009. Nikunen, S., Pelander, T. Verkonkutoja-hanke. Turun ammattikorkeakoulu.

Suomalaista varhaiskasvatustutkimusta. Tutkittua ja tärkeäksi havaittua varhaiskasvatuksessa. 1993. Ojala, M. (toim.) Mikkeli: Länsi-Savo Oy.

Takala, P. 2000. Lastenhoito ja sen julkinen tuki. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Tutkimuksia 110. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tauriainen, L. 2000. Kohti yhteistä laatua. Henkilökunnan, vanhempien ja lasten laatukäsitykset päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Lievestuore: Jyväskylä and ER-Paino Ky.

Turja, L. 2004. Lapset laadun määrittäjinä ja arvioijina. Teoksessa Kupila, P. (toim.) Arvioidaan yhdessä. Näkökulmia arviointiin varhaiskasvatuksessa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Tyrväinen, M-L. 2009. Perustietoa montessoripedagogiikasta. Luento 29.8.2009. Suomen Montessori-koulutus. Maria Montessori-leikkikoulu, Vantaa.

Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi-selvityksestä. 2008. Jokimies, J., Kronqvist, E-L. Stakesin raportteja 22 / 2008. Helsinki: Valopaino Oy.

Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan ja ohjauksen kehittämishankkeen julkaisu. 2004. Alila, K., Ruokolainen, R. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6. Helsinki.

Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. 1999. Hujala, E., Karila, K., Kinon, J., Niiranen, P., Ojala, M., Ruoppila, I. (toim.) Jyväskylä: Atena kustannus.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Verkonkutoja-hanke. 2009. Turun ammattikorkeakoulu. Luettu 18.10.2009. <http://www.verkonkutoja.turkuamk.fi>

Yleissopimus lapsen oikeuksista. Unicef. Luettu 18.10.2009. http://www.unicef.fi/Lapsen_oikeuksien_sopimus_koko

LIITTEET

Liite 1: 1 (2)

Liite 1: Tietoa montessori-pedagogiikasta

Italialainen lääkäri Maria Montessori (1870 – 1952) kehitti montessoripedagogiikan työskennellessään kehitysvammaisten ja heikkolahjaisten lasten kanssa. Hän perusti ensimmäisen montessori-leikkikoulun – Casa dei Bambini eli Lasten talo – viime vuosisadan alussa. Maria Montessorin pääperiaate lasten kasvatuksessa oli *vähemmän pakkoa, kilpailua ja yhdenmukaistamista, enemmän työniloa ja yksilön huomioimista*. (Montessori-päiväkoti Aurinkoleijona Oy 2009, viitattu 18.10.2009) Montessorin keskeisimpiä ajatuksia ovat *auta minua tekemään itse, jokainen turha apu on este lapsen kehitykselle ja opitaan elämää varten* (Tyrväinen 2009).

Maria Montessori jakoi lapsen kehityksen kehityskausiin. Ensimmäiseen kehityskauteen (0-6 v.) vaikuttavat herkkyyyskaudet ja vastaanottava mieli. Alle kouluikäisellä lapsella on kielenoppimisen, järjestyksen, liikkeen koordinaation, aistien harjaannuttamisen ja sosiaalisen käyttäytymisen herkkyyyskaudet. Maria Montessorin kehitti herkkyydet huomioivan välineistön. Hän nimitti näitä välineitä ja työskentelytilaa *valmistelluksi ympäristöksi*. Sen ominaispiirre on esteettisyys: välineet ovat pääosin luonnonmateriaaleista valmistettuja ja lapsen kokoon suhteutettuja. Välineet ovat kehitetty tukemaan lapsen itsenäistä työskentelyä. Lapsi huomaa tekemänsä virheensä, saa mahdollisuuden itse keksiä ratkaisun ja saa onnistumisen kokemuksia. (Montessori Lastentalo Ry 2009, viitattu 21.11.2009) Esimerkiksi lieriöpalkki-tehtävässä palaset voidaan laittaa vain yhdellä tavalla paikoilleen, kaikkiin palkissa oleviin koloihin ne eivät yksinkertaisesti sovi. Suosituimpia tehtäviä montessori-päiväkoti Aurinkoleijonassa ovat kirjoitus- ja numerovihot sekä roomalainen holvikaari. 5 vuotta täyttäneet lapset saavat kirjoitus- ja numerovihot, joihin he harjoittelevat kirjaimia ja numeroita mallin mukaan. Kun kaikki kirjaimet ovat harjoiteltu, lapsi siirtyy kirjoittamaan sanoja ja lauseita ensin mallin mukaan, sitten itse. Roomalainen holvikaari on palikkatehtävä, jossa puupalikoista kootaan holvikaari. Tämä tehtävä on valmistettu suoraan italialaisen arkkitehtuurin mukaisesti, mm. mittasuhteet ovat oikeat.

Montessoritehtävät on jaettu viiteen eri ryhmään: arkipuuhat, aistimateriaalit, äidinkieli, matematiikka ja kulttuuri. Kolmivuotiaat aloittavat arkipuuhista ja aistimateriaaleista,

Liite 1: 2 (2)

kuten pöydän pyyhkiminen ja lattian lakaisu sekä tunnustelulaudat ja kuulopurkit.

Arkipuuhien, toisin sanoen käytännön elämän töiden, tavoitteena on niin opettaa elämää varten kuin kehittää liikkeen koordinaatiota, lisätä keskittymiskykyä, omatoimisuutta ja itsenäisyyttä sekä kehittää tahtoa ja loogista ajattelua. (Tyrväinen 2009) Lapset saavat itse oman tasonsa ja mielenkiintonsa mukaisesti valita itselleen tehtävän. Tärkeimmät säännöt ovat, että toisille lapsille annetaan työrauha ja oma tehtävä korjataan pois ennen uuden aloittamista. (Montessori-päiväkoti Aurinkoleijona Oy, viitattu 18.10.2009)

Tehtävien ohjaus perustuu kolmivaiheopetukseen. Ensin ohjaaja nimeää esineen, esim. *Tämä on sininen palikka*. Toisessa vaiheessa lapsen pitää tunnistaa esine, esim. *Anna minulle sininen palikka*. Lopuksi on tarkistus, esim. *Mikä väri tämä on*. (Tyrväinen 2009)

Montessori-pedagogiikassa ajatellaan koko päiväkotiajan olevan esikouluaikaa. 3 – 7 -vuotiaat kuuluvat samaan kehityskauteen ja näin ollen montessori-päiväkodissa ei ole yleensä erikseen varsinaista esikoulua. Tehtävät harjaannuttavat erityisesti kielellisiä ja matemaattisia taitoja jo ennen esikouluikää. (Montessori-päiväkoti Aurinkoleijona Oy 2009, viitattu 18.19.2009) Kuitenkin Aurinkoleijonan kummassakin yksikössä pidetään kaksi kertaa viikossa eskaripiiriä 6-vuotiaille. Siellä käydään läpi mm. aakkoset ja numerot eskarikirjan avulla.

Liite 2: Kyselylomake päiväkotilasten vanhemmille

090609 SERVQUAL-MITTARI PÄIVÄKOTI VANHEMMAT

TAUSTA

1 Kuinka pitkään lapsenne on ollut tässä päiväkodissa?

2 Kuinka vanha lapsenne on?

	kiitettävä	hyvä	tydyttävä	välttävä	heikko
	5	4	3	2	1
Palvelun fyysiset ja aineelliset olosuhteet					
3 Päiväkodissa on asianmukainen varustetaso					
4 Päiväkodin tilat ovat viihtyisät					
5 Päiväkodin henkilökunnan ulkoasu on huoliteltu					
6 Päiväkodin käytössä olevat tilat ovat riittävät					
7 Päiväkodin tilat ovat turvalliset					
Luotettavuus (=kyky suorittaa palvelu luotettavasti ja varmasti)					
8 Kun henkilökunta lupaa tehdä jotain, se toteutuu					
9 Henkilökuntaa on helppo lähestyä ongelmatilanteissa					
10 Päiväkodin toiminta on luotettavaa					
11 Päiväkoti järjestää palvelunsa luvatussa aikataulussa					
12 Päiväkodin kasvatustyö tukee kodin kasvatustyötä					
Vastaavuus (palvelujen sisältö suhteessa asiakkaiden tarpeisiin)					
13 Päiväkoti kertoo Teille tarkasti, milloin toimintaa (esim. retki) järjestetään					
14 Henkilökunta on tavattavissa, kun viette/noudatte lastanne					
15 Päiväkodin järjestetyt tilaisuudet vastaavat tarpeitanne					
16 Henkilökunta on halukas auttamaan					
17 Henkilökunnalla on aikaa Teille					
Varmuus, vakuuttavuus (henkilöstön ammattaito, kyky herättää luottamusta)					
18 Voitte luottaa henkilökuntaan					
19 Henkilökunta on ystävällistä Teitä kohtaan					
20 Koette henkilökunnan turvalliseksi					
21 Henkilökunnalla on riittävästi tietoa ja taitoa					
22 Henkilökunta pystyy vastaamaan lastanne koskeviin kysymyksiin					
Empatia (välittäminen, huolehtiminen asiakkaista yksilöinä)					
23 Päiväkoti huomioi perheenne yksilönä					
24 Henkilökunta huomioi lapsenne yksilönä					
25 Henkilökunta tietää lapsenne tarpeet					
26 Henkilökunta kunnioittaa perheenne yksityisyyttä					
27 Voitte vaikuttaa päiväkodin toimintaan lapsenne hoitoa koskien					
Kasvatustyö					
28 Päiväkodin ja perheen välinen yhteistyö on toimivaa					
29 Lapsellanne on mahdollisuus ikätasonsa mukaiseen leikkiin ja toimintaan					
30 Lapsenne ruokailusta huolehditaan					
31 Hygienia?					
32 Liikkuminen?					

Liite 3: Lasten laatupeli

Pelilauta

Laatupelin pelimerkit

Hymynaama- ja surunaamakortit

Liite 4: Lupalomake

Hyvät Vanhemmat!

Päiväkotimme on mukana Turun ammattikorkeakoulun Verkonkutoja-hankkeessa, jossa tavoitteena on kehittää hyvinvointialan palveluiden toimintaa eli luoda asiakaspalautteen keruu- ja käsittelymalli kunnille ja yrityksille. Teen hankkeeseen liittyen sosiaalialan lopputyöni *päiväkotihoidon laadusta lasten näkökulmasta*.

Tarkoitukseni on kuulla päiväkotimme 5 – 6 -vuotiaiden lasten mielipiteitä päiväkotihoidosta pelaamalla Laatupelejä. Se on alunperin Hollannissa sosiaali- ja terveysalalle kehitetty peli, jossa edetään Trivial Pursuit -laudalla ja vastataan esitettyihin väittämiin. Olen tehnyt väittämät päiväkotimme sopiviksi. Käytän haastattelutietoja nimettöminä.

Ystävällisin terveisin,

Mari Kylä-Utsuri-Virtanen

LAPSENI _____ SAA OSALLISTUA LAATUPELIN

PELAAMISEEN JA VASTAUKSET SAA JULKAISTA OPINNÄYTETYÖSSÄ.

SALOSSA _____

Lapsen vanhemman allekirjoitus

Liite 5: Lasten laatupelin väittämät (testipeli)

Empatia (välittäminen, huolehtiminen asiakkaista yksilöinä)

Voin itse päättää, mitä teen päiväkodissa.
Jos minulla on paha mieli, aikuinen lohduttaa minua.
Päiväkodin aikuiset tykkäävät minusta.
Minua pelottaa päiväkodissa.

Kasvatustyö

Onko päiväkodin ruoka hyvää?
Tykkäätkö askartelusta päiväkodissa?
Tykkäätkö musiikkipiiristä?
Tykkäätkö jumpasta päiväkodissa?

Palvelun fyysiset ja aineelliset olosuhteet

Päiväkodin leluilla on kiva leikkiä.
Tykkään leikkiä päiväkodin pihalla.
Päiväkodin sisätilat ovat mukavat.
Saan olla myös yksin päiväkodissa, jos haluan.

Luotettavuus (kyky suorittaa palvelu luotettavasti ja varmasti)

Päiväkodissa on mukavaa olla.
Tykkään tulla päiväkotiin.
Päiväkodin aikuiset pitävät lupauksensa.
Aikuiset kertovat minulle päiväkodin ohjelmasta.

Vastaavuus (palvelujen sisältö suhteessa asiakkaiden tarpeisiin)

Saatko tehdä päiväkodissa sitä, mikä sinua kiinnostaa?
Onko sinulla päiväkodissa tekemistä?
Tykkäätkö tehdä montessori-tehtäviä?
Saatko aina apua, kun tarvitset?

Varmuus, vakuuttavuus (henkilöstön ammattitaito, kyky herättää luottamusta)

Luotatko päiväkodin aikuisiin?
Ovatko päiväkodin aikuiset ystävällisiä?
Ovatko päiväkodin aikuiset hyviä hoitamaan lapsia?
Onko päiväkodin aikuisilla aikaa sinulle?

Liite 6: Lasten laatupelin kysymykset (varsinainen peli)

Empatia (välittäminen, huolehtiminen asiakkaista yksilöinä)

Voitko itse päättää, mitä teet päiväkodissa?
Lohduttaako aikuinen sinua, jos sinulla on paha mieli?
Tykkäävätkö päiväkodin aikuiset sinusta?
Onko sinulla turvallista olla päiväkodissa?

Kasvatustyö

Onko päiväkodin ruoka hyvää?
Tykkäätkö askartelusta päiväkodissa?
Tykkäätkö musiikkipiiristä?
Tykkäätkö jumpasta päiväkodissa?

Palvelun fyysiset ja aineelliset olosuhteet

Onko päiväkodin leluilla kiva leikkiä?
Tykkäätkö leikkiä päiväkodin pihalla?
Ovatko päiväkodin sisätilat mukavat?
Saatko olla myös yksin päiväkodissa, jos haluat?

Luotettavuus (kyky suorittaa palvelu luotettavasti ja varmasti)

Onko päiväkodissa mukavaa olla?
Tykkäätkö tulla päiväkotiin?
Pitävätkö päiväkodin aikuiset lupauksensa?
Kertovatko aikuiset sinulle päiväkodin päiväohjelmasta?

Vastaavuus (palvelujen sisältö suhteessa asiakkaiden tarpeisiin)

Saatko tehdä päiväkodissa sitä, mikä sinua kiinnostaa?
Onko sinulla päiväkodissa tekemistä?
Tykkäätkö tehdä päiväkodin tehtäviä?
Saatko aina apua päiväkodissa, kun tarvitset?

Varmuus, vakuuttavuus (henkilöstön ammattitaito, kyky herättää luottamusta)

Luotatko päiväkodin aikuisiin?
Ovatko päiväkodin aikuiset ystävällisiä?
Ovatko päiväkodin aikuiset hyviä hoitamaan lapsia?
Onko päiväkodin aikuisilla aikaa sinulle?

Liite 7: Kirjanpitolomake

Väittämä	Samaa mieltä	Eri mieltä
Voitko itse päättää, mitä teet päiväkodissa?		
Lohduttaako aikuinen sinua, jos sinulla on paha mieli?		
Tykkäävätkö päiväkodin aikuiset sinusta?		
Onko sinulla turvallista olla päiväkodissa?		
Onko päiväkodin ruoka hyvää?		
Tykkäätkö askartelusta päiväkodissa?		
Tykkäätkö musiikkipiiristä?		
Tykkäätkö jumpasta päiväkodissa?		
Onko päiväkodin leluilla kiva leikkiä?		
Tykkäätkö leikkiä päiväkodin pihalla?		
Ovatko päiväkodin sisätilat mukavat?		
Saatko olla myös yksin päiväkodissa, jos haluat?		
Onko päiväkodissa mukavaa olla?		
Tykkäätkö tulla päiväkotiin?		
Pitävätkö päiväkodin aikuiset lupauksensa?		
Kertovatko aikuiset sinulle päiväkodin ohjelmasta?		
Saatko tehdä päiväkodissa sitä, mikä sinua kiinnostaa?		
Onko sinulla päiväkodissa tekemistä?		
Tykkäätkö tehdä päiväkodin tehtäviä?		
Saatko aina apua päiväkodissa, kun tarvitset?		
Luotatko päiväkodin aikuisiin?		
Ovatko päiväkodin aikuiset ystävällisiä?		
Ovatko päiväkodin aikuiset hyviä hoitamaan lapsia?		
Onko päiväkodin aikuisilla aikaa sinulle?		

Liite 8: Tulosten yhteenveto

Väittämä	Samaa mieltä	Eri mieltä	Yhteensä
Voitko itse päättää, mitä teet päiväkodissa?	5	3	8
Lohduttaako aikuinen sinua, jos sinulla on paha mieli?	8	0	8
Tykkäävätkö päiväkodin aikuiset sinusta?	8	0	8
Onko sinulla turvallista olla päiväkodissa?	8	0	8
Onko päiväkodin ruoka hyvää?	6	2	8
Tykkäätkö askartelusta päiväkodissa?	7	1	8
Tykkäätkö musiikkipiiristä?	4	4	8
Tykkäätkö jumpasta päiväkodissa?	6	2	8
Onko päiväkodin leluilla kiva leikkiä?	7	1	8
Tykkäätkö leikkiä päiväkodin pihalla?	5	3	8
Ovatko päiväkodin sisätilat mukavat?	7	1	8
Saatko olla myös yksin päiväkodissa, jos haluan?	5	3	8
Onko päiväkodissa mukavaa olla?	5	3	8
Tykkäätkö tulla päiväkotiin?	5	3	8
Pitävätkö päiväkodin aikuiset lupauksensa?	7	1	8
Kertovatko aikuiset sinulle päiväkodin ohjelmasta?	6	2	8
Saatko tehdä päiväkodissa sitä, mikä sinua kiinnostaa?	4	4	8
Onko sinulla päiväkodissa tekemistä?	6	2	8
Tykkäätkö tehdä päiväkodin tehtäviä?	4	4	8
Saatko aina apua päiväkodissa, kun tarvitset?	8	0	8
Luotatko päiväkodin aikuisiin?	8	0	8
Ovatko päiväkodin aikuiset ystävällisiä?	8	0	8
Ovatko päiväkodin aikuiset hyviä hoitamaan lapsia?	8	0	8
Onko päiväkodin aikuisilla aikaa sinulle?	5	3	8